

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Actrița Valentina Titova

Foto : A.P.N.

DIN SUMAR :

Oracolele secolului XX? • Deșerturile — mai populate decit se crede • Mastodonți, canoe, wigwamuri, calumete... • Uimitorii acrobați din Bunlap • „Planul Octavio“ • Pagina de umor,

10

ANUL XXVIII
10 MARTIE 1972
(1408)

De mai bine de trei secole, deci de la Newton încoace, limbajul matematic este utilizat și la descrierea fenomenelor studiate de fizică. Evident, modelele matematice ale proceselor fizice au cunoscut o evoluție mereu ascendentă. Astăzi modelele sînt folosite, se știe, pe scară largă ca metodă de cercetare științifică, au devenit un mijloc de constatare a unor noi evenimente. Prima explozie nucleară, de pildă, a fost — facem abstracție de consecințele ei catastrofale — un exemplu elocvent în această ordine de idei. În 1945 nu existau nici un fel de date experimentale asupra desfășurării reacției în lanț:

nici pe Pământ, nici în „imediată lui vecinătate“ nu putea fi observat un fenomen asemănător.

De o bună bucată de timp metodele descrierii matematice sînt utilizate pe scară largă și în chimie, biologie și alte științe ale naturii. Iar în ultimii ani ele au pătruns și în științele sociale. Pe scurt, modelarea este cea mai generală dintre idelle care au trecut hotarul secolului nostru, devenind un apanaj al revoluției științifico-tehnice.

Dar ce mijloace tehnice au conditionat sau condiționează progresul modelării?

Documentar

ORACOLELE SECOLULUI XX?

Încă în 1833 matematicianul englez Charles Babbage a propus un principiu de funcționare al mașinilor de calcul care s-a dovedit ulterior potrivit și în epoca noastră de revoluție științifico-tehnică.

Dar cele dintii mașini electronice de calcul au intrat în practica activității umane la hotarul dintre deceniile patru și cinci. Deși greoaie și nu prea sigure în funcționare, alcătuite din dispozitive cu tuburi electronice, ele efectuau operațiuni matematice de citeva mii de ori mai repede decît omul. Fără aceste mașini n-ar fi fost posibile succesele ulterioare ale tehnicii atomice și ale rachetelor.

Deplasarea centrului de greutate

Sfîrșitul deceniului cinci a marcat nașterea unei noi generații de mașini electronice de calcul. Cea mai importantă caracteristică a mașinilor din generația a doua, evident din punctul de vedere al celor care le utilizau, era memoria mult mai cuprinzătoare în comparație cu aceea a predecesoarelor lor. Ceea ce a și făcut ca centrul de greutate al utilizării mașinilor să se deplaseze treptat din cîmpul cercetării științifice în sfera activității productive. În S.U.A., de pildă, 80 la sută din totalul mașinilor electronice de calcul sînt utilizate acum în economie și sfera conducerii. Dar, în afară de memoria lor cuprinzătoare, noile mașini erau și mult mai rapide.

Această ultimă împrejurare a ridicat, pe de altă parte, în fața matematicienilor noi probleme, căci folosirea unor capacități atît de mari nu era de fel ușoară. Pentru a „da mașinii o problemă“, matematicianul trebuia să reproducă procedura soluționării ei într-un limbaj care să-i fie accesibil ei. Așa a apărut în deceniul șase dilema: a nu folosi cu toată capacitatea mașinile electronice de calcul din generația a doua sau a căuta un nou sistem de comunicare între om și mașină? Istoria calculatoarelor electronice a urmat, cum era firesc, cea de a doua cale. Matematicienii au învățat cum să transfere, dacă ne putem exprima așa, povara programării de pe umerii lor pe umerii mașinilor.

În felul acesta s-a ajuns la a treia generație a mașinilor electronice de calcul. Dar să vedem prin ce se deosebesc ele de mașinile din generația anterioară. Un inginer ar fi, poate, tentat să răspundă că prin schemele integrate. Da, schemele integrate au marcat intr-adevăr o etapă importantă în evoluția tehnologică a calculatoarelor electronice. Dar „consumatorii“ situează și de astă dată pe primul plan rapiditatea și capacitatea din nou sporită a memoriei. Sistemele din generația a treia pot cuprinde un volum de informații egal cu acela al unei biblioteci publice de mărime mijlocie. În plus, ele găsesc informația necesară incomparabil mai repede decît ar putea fi ea găsită în bibliotecă.

Împrejurarea amintită ar putea avea unele consecințe absolut neașteptate. Ea ar putea, de pildă, modifica sensibil munca istoricilor și arhivistilor, ale căror eforturi ar putea fi îndreptate în special spre formularea întrebărilor pentru sistemele de cercetare. Iar mașinile ar face munca de rutină: căutarea documentelor necesare.

Dialogul om — mașină, mult simplificat

Mașinile din generația a treia mai sînt numite și sisteme. Principalul lor

dispozitiv aritmetic interacționează cu dispozitivele auxiliare sau periferice, cum li se mai spune. S-ar putea ca aceasta să fie și cea mai de seamă calitate a calculatoarelor electronice din generația a treia. Dispozitivele periferice simplifică la maximum dialogul dintre om și mașină, unificînd calculele formal-logice efectuate de mașini cu gîndirea neformală a omului. Să ne imaginăm, de pildă, că un cercetător studiază un proces a cărui desfășurare este influențată de o anumită relație. Dacă această relație poate fi redată grafic și cercetătorul o introduce în

tru analiza unor fenomene relativ simple. Matematicienii înțeleg astăzi bine că numai o mică parte din problemele care se ridică în fața omului poate fi exprimată în formule matematice. E adevărat, asociațiile, intuițiile, percepțiile emoționale — adică tot ceea ce-l ajută pe om în situații complicate — sînt atît metode de cunoaștere, cît și proceduri logice, metode matematice. Dar, spre regretul specialiștilor, ele nu pot fi soluționate cu ajutorul calculatoarelor electronice. De unde convingerea că perfecționarea metodelor de analiză științifică în științele sociale și u-

tatea unor viitoare construcții și a constructorului care urma să le dea viață. Este ușor de înțeles că cu cît un dispozitiv ce trebuie realizat este mai complex, cu atît realizarea lui reclamă mai mult timp. Construirea și darea în exploatare a unui avion supersonic de călători reclamă, de pildă, circa 10—15 ani. În ritmul modern de evoluție a științei, ideile care prezidează la abordarea construcției sînt iremediabil perimate atunci cînd avionul intră în circuitul comercial. Cu ajutorul modelelor care permit ca avionul să fie văzut în diverse etape, constructorul își poate controla activitatea cu mult timp înainte de începerea probelor.

Modelele imitative sînt, de aceea, cea mai probabilă cale de dezvoltare a sistemelor automate de comandă. Să însemne, însă, aceasta că specialiștii au astăzi la îndemînă niște oracole moderne? Că modelele imitative le vor permite realmente să întrevadă viitorul?

Ar fi nedrept să spunem că omenirea a fost pînă acum „oarbă“. Dar materialismul istoric capătă astăzi o mare putere de previziune. Metodele mecanice îi îmbogățesc arsenalul. Și e firesc ca, o dată cu trecerea timpului, metoda imitației să devină un instrument puternic în mîna filozofilor materialişti. Ei vor putea atunci vedea mai bine granițele posibilităților de influențare a procesului evoluției de către om, vor înțelege cum se modifică aceste hotare, cum se lărgesc ele o dată cu progresul tehnic etc.

Dar numai matematicienii nu se vor putea achita cu succes de misiunea realizării de modele imitative pentru diverse fenomene sociale. Ei vor face, de aceea, apel la economiști, istorici, juriști. Se știe, de pildă, că orice fenomen evoluează în limitele unor anumite restricții. Funcționarea unei ramuri sau întreprinderi industriale este condiționată de anumite norme. Cum ar putea fi elaborat, în aceste condiții, un sistem optim sau cel puțin rațional de norme juridice? Ideea imitației ar permite, oare, specialiștilor să vadă ce efecte ar putea avea o anumită variantă de norme juridice, cu mult înainte ca ele să fie adoptate? Să vadă cum se vor reflecta ele în procesele de producție? În acest caz matematicienii vor colabora desigur îndeaproape cu juriștii. Căci imitarea prin mașini a proceselor reale nu este numai un instrument modern și puternic de analiză științifică, ci și un instrument de un tip absolut nou care necesită eforturile unite ale specialiștilor în științele naturii și în științele umaniste și sociale.

N. N. Moiseev

(Va urma)

Experții sînt strategii, mașinile tacticienii

Ce mijloace de analiză și prognoză sînt însă mai eficiente? Nu incapa îndoială că modelele imitative, a căror apariție este strîns legată de a treia generație de calculatoare electronice. În cazul lor experții stabilesc strategia, iar operațiile de rutină necesare pentru a afla efectele soluțiilor adoptate le face mașina. După care intervine din nou expertul, care compară rezultatele către care l-a condus strategia. Modelul imitativ ar urma să determine toate nivelurile și metodele posibile de comandă a unui proces dat. Cu timpul ele ar putea deveni baza sistemelor automate de comandă.

Cel dintii „consumatori“ de modele imitative au fost inginerii de diverse specialități care le-au folosit, de pildă, în stadiul de proiectare, imitînd activi-

Verificarea programului pentru calculatorul electronic

calculator direct „din mînă“, cu ajutorul unui fel de peniță de lumină, el va observa numaidecît cum sub influența noii informații, desfășurarea procesului suferă modificări. Această inovație tehnică marchează, de fapt, o nouă treaptă în evoluția modelării.

Dar modelele au fost și sînt utile omului nu numai în știință, ci și în viață. În ultimele decenii a căpătat o mare răspîndire în diverse ramuri ale științei și practicii ideea optimizării, cu alte cuvinte căutarea obiectivă a celei mai bune soluții. Un exemplu simplu de optimizare este modelarea transporturilor care contribuie, cu investiții minime, la satisfacerea cerințelor beneficiarilor. Această problemă poate fi ușor formulată în limbaj matematic și soluționată la fel de ușor cu metode matematice.

Dar, spre regretul specialiștilor, nu toate situațiile reale se pretează întotdeauna la analize exacte sub aspectul optimizării. Dacă se planifică, de pildă, rezultatele lucrărilor agricole, incertitudinea vremii apare ca un obstacol de neînving. Sau un alt exemplu: comerțul exterior depinde de multe ori de intențiile, necunoscute, ale partenerilor. Prin urmare, în fața acestei realități obiective, specialiștii sînt siliți să ia hotărîri ce nu sînt totdeauna sigure. De aceea modelele optimizate nu pot fi utilizate în toate situațiile. Mai potrivite sînt două noi tipuri de modele, numite de conflict sau de joc. Ele au și intrat, de altfel, definitiv în arsenalul mijloacelor de studiu ale economiei și stau acum la baza planificării și prognozelor moderne.

Dar atît modelele de optimizare cît și cele de conflict sînt utile numai pen-

Actualitate
 Calitatea actualit.
 cea actualitatea acu
 actualitatea actualitate
 litatea actualitatea actuali
 actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actuali
 actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actualit

LA ORDINEA ZILEI

Transmiterea
 la distanță
 a informației

După ce au cucerit domeniul muzicii, iar în momentul de față pătrund în domeniul video — pentru înregistrarea programelor televizate —, minicasetele au început să intereseze și informatica. Echipamentele bazate pe acest principiu sînt foarte variate, dar în linii mari, din punct de vedere tehnologic se află față în față două școli: partizanii casetei clasice adaptate pentru informatică și cei care preconizează o nouă formă de casetă, special realizată pentru informatică.

Dar dacă informatica se orientează spre teletreatment, telegestiunea se orientează spre teledesen. A fost realizată, de pildă, o instalație care permite comandarea de la distanță a unei planșete de desen, conectată la un terminal, el însuși legat printr-o linie telefonică de un ordinator. Această necesitate din ce în ce mai imperioasă a omului modern, de a „vedea” la mari distanțe, poate fi satisfăcută și de videofon. Evident, nu numai pentru plăcerea de a vedea fizionomia interlocutorului, ci și pentru înlesnirea unei discuții eficiente referitoare la un document, un grafic, un plan, o fotografie sau chiar un obiect pe care-l posedă numai o persoană. Acolo unde asemenea instalații au și început să fie folosite, ele înlătură pierderile de timp pricinuite de deplasări.

Dar transmiterea imaginilor la distanță poate îmbrăca și alte forme, ca de pildă „telecopistul”. Această instalație înnoiește și modernizează belinograful, tehnică de transmitere rapidă (4—6 minute!) la distanță a fotografiilor. O altă noutate importantă ține de reprografie. În acest caz intervine o instalație care, utilizînd un procedeu electrostatic, permite efectuarea de fotocopii pe... hîrtie obișnuită. După cum se vede, informatica va avea curînd la dispoziție o adevărată recoltă de ameliorări de toate felurile. Ele sînt destinate să ușureze activitatea omului în domenii foarte variate și să-l menajeze timpul atît de prețios astăzi.

IZOLANȚI

Împotriva
 avariilor:
 monolitul!

Jumătate din penele pe care le acuză mașinile electrice sînt pricinuite de defectiuni de izolație. Căci aceasta are mulți inamici: tensiunea înaltă, temperatura, umiditatea, vibrațiile, izbiturile. Uneori, chiar o lezare microscopică a izolației face avaria inevitabilă.

Monolitul — o peliculă de mică sticloasă impregnată cu o substanță termoreactivă — dă acum rezultate excelente în asigurarea unei izolații de mare

Pe bancul de probă: videomagnetofonul „Kadr-3” (produs de Uzina de mașini de precizie din Novosibirsk)

fiabilitate. Descoperit la Institutul de cercetări electronice din Moscova, monolitul nu are a se teme de ulei, apă, ger, vibrații și rezistă foarte bine la izbucniri puternice. În același timp, caracteristicile electrice și fizice ale noului material au permis micșorarea sensibilă a grosimii izolanților, ceea ce este, evident, un avantaj economic apreciabil.

După cum afirmă descoperitorii săi, monolitul face să crească cu 20% puterea motoarelor electrice, fără nici o modificare a construcției lor. La un turbogenerator la care vechea izolație a fost înlocuită cu monolit, marcajul tehnic a trebuit înlocuit, intrucît puterea sa sporise cu 20 000 de kilowați.

Viabilitatea noului izolanț este apreciată la 20 de ani. Or, în condițiile de astăzi, cînd uzura morală a articolelor tehnice este atît de rapidă, două decenii înseamnă aproape o eternitate.

Împreună cu alte realizări în materie de izolație ale electrotehnicienilor sovietici — ca, de pildă, mica plastică, fără egal prin flexibilitatea ei și cu o grosime de numai 0,25—0,55 milimetri — monolitul va fi prezentat la expoziția „Electro-72” care-și va deschide porțile la Moscova în iulie a.c.

PROBLEME
 ȘI SOLUȚII

Instalații
 plutitoare pentru
 desalinizarea apei

Problema apei potabile este mereu actuală. Dar ceea ce-i mai ales important e că cercetările specialiștilor se soldează uneori cu soluții foarte ingenioase. Printre ele se evidențiază în ultima vreme ideea unei instalații plutitoare de desalinizare a apei de mare.

Originalitatea acestui sistem constă, în primul rînd, în faptul că-și produce singur energia de care are nevoie. Dar ce înseamnă aceasta? Se știe că oceanul cunoaște la ecuator o mare variație de temperaturi: în timp ce straturile superioare se încălzesc pînă la 26—30 de grade, cele inferioare, de la 200—300 de metri în jos, au abia 5-6 grade. La rîndul lui, aerul de deasupra mării se încălzește pînă la valori cuprinse între 28 și 35 de grade. Autorii ideii amintite au înțeles să utilizeze pentru proiectul lor tocmai această diferență de temperaturi. Ei preconizează ca de la bordul unei nave să fie lansat un tub telescopice care să aducă de la mari adîncimi apă rece ce ar urma să răcească apa dulce folosită pe vas în circuitul energetic închis. Prin urmare, în instalația de forță a navei ar avea loc un „circuit” continuu al apei, cînd caldă, cînd rece. În felul acesta s-ar obține, cu cheltuieli minime, energia electrică necesară instalației de desalinizare a apei de mare.

La fel de simplă ar fi și obținerea apei potabile. Aerul cald aspirat de un

ventilator din atmosfera interioară a instalației ar fi saturat, cu ajutorul apei de mare încălzite, pînă la 90-95 la sută. Picăturile de apă și particulele solide de sare ar fi împinse într-un filtru. În sfîrșit, după ce ar fi, tot cu ajutorul apei reci din adîncul mării, astfel purificat, aerul ar fi răcit și i s-ar „extrage” umezeala. Apa potabilă obținută ar fi depozitată în cisterne.

Această instalație de desalinizare a apei de mare ar fi de reală utilitate pentru echipajele navelor pescărești silite să rămînă mult timp în zona de lucru; surplusul de apă ar putea fi transformat în gheață. Calcule preliminare au arătat că dintr-un metru cub de aer s-ar putea obține 15-20 grame de apă potabilă. Instalația ar mai putea, de asemenea, colecta și folosi gazele din adîncul mării și oceanelor. Cu atît mai mult, cu cît gazele combustibile grăbesc procesul de desalinizare.

TRANSPORTURI

Un sezon scurt,
 dar fructuos

De cîteva luni, Lena, impozantul fluviu iakut, a început să strînsă în brațe iernii. Nu mai zîmbește îmbietor navelor și înotătorilor, ci invită cel mult la un pescuit în copcă. O dată cu ea și-au întrerupt activitatea și cele opt macarale portal din portul Iakutsk. Parcă s-ar odihni după munca grea din perioada de navigație; în numai patru luni, cît durează aceasta, anul trecut au avut de descărcat 1,8 milioane tone de mărfuri. De la cutia de chibrituri la turbină, de la sticla de șampanie la calculatorul electronic, de la bicicletă la autobuz, toate obiectele și instalațiile de care au nevoie locuitorii orașului Iakutsk pentru a trăi și a munci vin plutind pe principala arteră de comunicație. Pînă la cea mai apropiată

stație de cale ferată sînt circa 2 000 km, așa încît aprovizionarea uzinelor, instituțiilor, magazinelor, întreprinderilor agricole etc. se face exclusiv pe apă.

Cît timp Lena e ascunsă sub platoșa de gheață și noaptea polară învăluie totul, o parte din docheri și din echipajele cargourilor și navelor de pasageri profită de ocazie și-și petrec concediul de odihnă în regiuni mai însorite. Dar cei rămași acasă nu stau cu miinile în sîn în ciuda celor 30—40 de grade sub zero (după cum se știe, în Iakutia, la Oimiakon, se află Polul Frigului, iar în nordul țării ninge cam 260 de zile pe an). În conformitate cu planul de dezvoltare a Siberiei și de valorificare a bogățiilor ei, se lucrează intens la construirea celei de a doua trepte a portului. Lucrările în curs sînt menite să mărească și să modernizeze și mai mult instalațiile portuare. Cînd va arunca ancora prima navă din sezonul acesta — lucru care se întîmplă de obicei abia în a doua jumătate a lunii mai — amenajarea noilor dane va fi înaintat considerabil.

INDUSTRIA
 ATRACȚIILOR

Înotul iarna,
 o plăcere...

Dacă cineva pornește iarna de la Kremlin spre Parcul Gorki, pe la mijlocul drumului, mai bine zis imediat după Muzeul Pușkin, vede înălțîndu-se dintr-o vale nori groși de aburi. Cîte o rafală de vînt sfîșie perdeaua alburie și-i lămurește misterul: un uriaș bazin de înot în aer liber (13 000 m²) care este deschis tot anul.

Căci în capitala sovietică se scaldă iarna nu numai celebrele „morse”, sportivi căliți care nu se sfîșec de apă riului nici dacă trebuie mai întîi să spargă poșghita de gheață de la suprafață. Sute de mii de moscoviți fac baie în „Bazinul Moskva” în condiții mult mai agreabile decît morsele. Ei se dezbracă în cabine încălzite, grupate în jurul bazinului oval și, după un duș cald, se îndreaptă printr-un coridor cu pereții de sticlă pînă la scara de coborîre, situată tot în interior, se scufundă în apa limpede, provenită din rețeaua de alimentare cu apă potabilă, trec pe sub o perdea subțire și ajung sub cerul liber. Apa este filtrată de 3-4 ori pe zi și menținută la o temperatură constantă cu ajutorul unei termocentrale, respectiv la 24-25° C vara și la 28° C iarna. Numai cînd mercurul coboară sub minus 15 grade se răcește și stratul de abur cald de deasupra apei și înotătorii încep să simtă „răcoarea” de afară. În orice caz, moscoviții nu se sperie de ea. Chiar și în ianuarie, care este în general luna cea mai rece, bazinul are 160 000—180 000 de vizitatori. Cifra record este înregistrată însă în lunile aprilie și mai (280 000—350 000 de vizitatori). De la inaugurarea lui, în iulie 1960, peste 30 de milioane de oameni s-au răcorit sau încălzit în apele bazinului.

Bazinul cel mare este deschis zilnic pentru marele public, între orele 7 și 20.30. Un alt bazin, cu 8 coridoare de cîte 50 m, și unul cu trambulină sînt rezervate exclusiv sportivilor de performanță. În ele își încep antrenamentul copiii de 8-10 ani, elevii ai școlilor sportive și, după ani, mulți din ei urcă pe podiumul învingătorilor la diverse competiții naționale și internaționale.

— La mine s-au strîns șase. La tine?..

CINE A DESCOPERIT TOTUȘI AMERICA... (II)

O problemă care nu și-a găsit încă soluția

Specialiștii, ea și marele public, au fost dintotdeauna atrași de două probleme fundamentale, de a căror rezolvare depindea opinia generală asupra istoriei vechii Americi. Aceste probleme puteau fi astfel formulate: 1) care sînt izvoarele culturii indienilor și 2) a avut Columb predecesori?

O seamă de specialiști de renume neagă categoric orice posibilitate de contacte între locuitorii continentului american și restul lumii antice; alții, dimpotrivă, încearcă să explice toate realizările culturale ale indienilor prin referirea la focare de civilizație europeană. Adevărul este, după cîte se pare, undeva la mijloc. Oricum, pe baza unui mare număr de date științifice indubitabile se poate afirma categoric că între Lumea Veche și Lumea Nouă au existat relații întimplătoare și sporadice cu mult înainte ca America să fi fost „descoperită”, în 1492, de Columb. Pe coasta Ecuadorului au fost descoperite, de pildă, vase de lut japoneze din mileniul III î.e.n., statuete și modele de căsuțe japoneze din primele secole ale erei noastre, etc. Iar în Venezuela și Mexic au fost găsite monede și statuete romane. Norvegianul Helge Ingstad a dat la iveală resturi ale unei colonii de vikingi în insula Newfoundland, după cum nu mai suscită nici o îndoială călătoriile navigatorilor polinezieni pînă la țărmurile Americii de Sud.

Dar să examinăm și celălalt aspect al problemei: în America n-a fost descoperită pînă acum nici o dovadă materială a unor influențe străine asupra celor mai importante civilizații indiene. De aceea, admitînd în principiu posibilitatea unor vechi relații transoceanice, specialiștii care se ocupă cu această problemă caută încă dovezi concrete ale unor călătorii precolumbiene. Relațiile afro-americane sînt numai o parte din problema generală a legăturilor precolumbiene dintre Lumea Nouă și cea Veche. Ele au fost abordate de multă vreme de către specialiști și au o solidă preistorie. Dar pînă acum nu dispunem încă de nici un fapt cert care să confirme realitatea unor asemenea contacte.

Articolul lui E. Lvova (publicat în numărul trecut al revistei noastre) se întemeiază pe surse arabe medievale, care amintesc în termeni foarte vagi despre niște depărțate călătorii maritime ale locuitorilor din regatul Mali (sec. XIV) și negustorilor arabi (sec. XIII—XIII). Nu vreau să discut veridicitatea ipotezei despre țara Mu-lan-pi, în care arabii ar fi văzut America. E poate mai util, însă, să amintim de versiunea mult mai plauzibilă a călugărului budist Huai Shenca despre țara Fusan de dincolo de ocean, aflată la 20 000 li est de China. Multe capete înfierbîntate au văzut în Fusan o anume parte din America, deși în realitate era vorba numai despre Japonia vecină.

Neconvîngător mi se pare și argumentul despre cîinele american care nu lairă. Astfel de animale au fost foarte răspîndite, și printre altele și în Lumea Nouă (unde există atît în nordul cît și în sudul continentului) și e puțin probabil să fi avut aceeași origine. Ele au fost aduse în diverse zone de pe glob mai degrabă independent.

În schimb, autoarea articolului s-a ocupat prea puțin de dovezile arheologice despre contactele afro-americane în epoca precolumbiană. Sculpturile mexicane cu trăsături „negroide” din Chichen Itza și Tustle amintite de E. Lvova trebuie socotite mai degrabă o curiozitate, decît o dovadă concludentă, dat fiind că oamenii „cu păr scurt, creț, care semăna cu lina”, imortalizați în basoreliefuluri și pe discuri de aur din orașul maya Chichen-Itza (secolele X—XII), nu au pleptănătura africană și nici trăsături negroide. Ei poartă pe cap niște căciuli sau coifuri

mițoase (poate chiar de lînă) — detaliu tipic de îmbrăcăminte și armură al războinicilor tolteci. Căci legiuni de cuceritori tolteci au năvălit în secolul X din Mexicul Central pe teritoriul orașelor-stațe maya și s-au stabilit la Chichen-Itza (peninsula Yucatan), aducînd cu ele tradițiile culturii și artei lor.

În sfîrșit, ca o completare la articolul semnat de E. Lvova supun atenției cititorilor cîteva informații despre vechile legături dintre locuitorii continentului african și indienii din America.

De obicei, specialiștii încearcă să rezume aceste legături numai la influența exercitată de strălucita civilizație egipteană. Dar Egiptul ocupa doar o îngustă fișie din imensul continent african. La vest și est de valea Nilului se afla o uluitoare și misterioasă lume de triburi și popoare necunoscute, de regate puternice și civilizații uitate. Europeanii și-au putut face abia la sfîrșitul secolului XIX o imagine mai mult sau mai puțin completă despre ținuturile din interiorul Africii. În aceste împrejurări, diversele ipoteze despre originea și relațiile exterioare ale culturilor africane s-au născut literalmente sub ochii noștri.

Bogatul material arheologic și etnografic african a deschis un vast și prielnic cîmp de acțiune avansării a tot soiul de ipoteze teoretice. În căutare de trăsături culturale și sociale comune, africanologii au făcut apel și la alte materiale. Și, treptat, a fost formulată ipoteza că locuitorii Africii negre au vizitat Lumea Nouă cu multe secole înaintea lui Columb.

În 1930, în lucrarea sa „Berberii în America”, francezul J. Cuvier a afirmat, de pildă, că locuitorii din nordul Africii au traversat de multe ori Atlanticul, exercitînd o puternică influență asupra aborigenilor din Lumea Nouă. O dovadă ar fi, după opinia autorului, similitudinile de nume ale unor popoare și localități: de pildă, numele triburilor lipi din Bolivia ar veni de la vechii libieni.

De cele mai multe ori, totuși, pentru a dovedi existența unor contacte transoceanice între America și Africa se citează un număr de vechi sculpturi mexicane care ar revela, se spune, trăsături africane.

Cea mai veche mențiune despre aceste sculpturi a apărut în 1869, în „Buletinul Societății mexicane de geografie și statistică”, unde H. M. Melgar a publicat un scurt articol pe această temă. Autorul, inginer de profesie, afirma că în 1862 descoperise, pe o plantație de trestie de zahăr de lângă satul Tres Sapotes (statul Veracruz), o sculptură bizară, care nu semăna cu nimic din ceea ce se cunoștea pînă atunci, și anume un cap de „african” dăltuit în piatră. Articolul era însoțit de un desen destul de exact al sculpturii, înfîșînd oricare cititor își putea da seama de valoarea ei. Dar Melgar și-a folosit eronat importanța descoperire. În 1871, el a declarat astfel categoric,

referindu-se la aspectul „evident etiopian” al sculpturii: „Sînt ferm convins că negrii au vizitat de multe ori aceste ținuturi și aceasta încă în primele timpuri de după facerea lumii.”

Ulterior, în diverse regiuni din statele mexicane Veracruz și Tabasco (pe țărmul Golfului Mexic) au mai fost descoperite multe capete uriașe cu coifuri, tăiate în blocuri de bazalt. S-a stabilit că erau exemplare din arta plastică a vechii culturi olmece care și-a atins apogeul — după unii autori — în mileniul I î.e.n. (800—400 î.e.n.), iar după alții în primele secole ale erei noastre. Studiarea acestor sculpturi îi

Cap cu trăsături „negroide” găsit în statul Veracruz

determină pe specialiști să respingă categoric ipoteza unei asemănări între ele și tipul de rasă negroidă. Căci africanii au, de obicei, capul prelung, cu partea de jos a maxilarului puternic ieșită în afară, în timp ce sculpturile olmece reprezintă, dimpotrivă, un tip de om cu față rotundă, mongoloidă.

Un alt argument, deseori utilizat în sprijinul călătoriilor precolumbiene ale africanilor în America Centrală, îl constituie reprezentarea unor oameni cu pielea neagră pe vase de lut și fresce ale vechilor mayași. Dar secretul acestui bizar fenomen este cît se poate de simplu: din toate desenele se vede limpede că niște oameni care participau la ceremonii complicate își vopseau trupul și fața în negru, dar nu complet ci parcă în dungii. Se știe că la mayași, culoarea neagră avea deopotrivă o semnificație sacră și de rău augur.

Relațiile afro-americane au căpătat cea mai serioasă dovadă după recente săpături arheologice din Nigeria, pe teritoriul străvechiului oraș Ife — capitala statului triburilor yoruba. Arheologul A. Goodwin a descoperit acolo cîteva resturi de vase din ceramică, împodobite cu desene de știuleți de porumb. Stratul în care au fost găsite vasele datează — după părerea specialiștilor — din anii 1000—1100.

Prin urmare, triburile yoruba cunoșteau porumbul american cu 400—500 de ani înainte de călătoria lui Columb. Cum a ajuns această plantă în Africa? Cine a adus-o și a răspîndit-o? Sînt

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

tot ațtea întrebări care-și așteaptă încă răspunsul.

În sfîrșit să ne oprim și asupra călătoriilor făcute de arabi în Atlantic, amintite într-o scriere a lui Idrisi dinainte de anul 1147. Geograful arab arată astfel că un grup de navigatori arabi a pornit spre vest din Lisabona, cu o corabie bine echipată, „într-o expediție care avea drept scop cercetarea oceanului și stabilirea hotarelor lui...”. Ei au dat peste „o mare incremenită, care mirosea greu”. Apoi, după multe zile de mers au ajuns la Insula Oilor, numită așa din cauza unor nesfîrșite turme de oi. De acolo, temerarii navigatori s-au îndreptat spre sud și au mai călătorit încă 12 zile, pînă cînd au văzut iar o insulă „care părea locuită...”. S-au apropiat de țărmul ei, dar acolo au fost numai decît înconjuțați și luați prizonieri de localnici. Apoi au fost duși în orașul principal și închiși într-o casă. Cînd au intrat în casă, captivii au văzut niște bărbați înalți cu pielea roșie, păr lung și femei de o frumusețe uluitoare. După cîteva zile, la prizonieri a venit un ins care vorbea araba și i-a dus la regele insulei. În cele din urmă arabii au fost eliberați și, după trei zile de călătorie pe mare spre răsărit, au ajuns în țara berberilor.

Este singura informație directă despre încercarea navigatorilor arabi de a răzbi în largul Atlanticului. În goana după senzațional, unii istorici au decretat că relatarea de mai sus descria descoperirea Americii. Pentru prima oară, ideea a fost formulată de De Guin în 1761. Mai târziu, ea a fost reluată de englezul Glass și de americanul Watson. „Marea incremenită, care mirosea greu”, din relatarea lui Idrisi a fost socotită de ei Marea Sargasselor, iar insulele depărtate, descoperite de navigatorii arabi, America Centrală și de Sud. Sînt, evident, interpretări fantaziste, arată necunoscutul geograf german Richard Hennig, și e puțin probabil că merită a fi discutate. Dacă navigatorii au relatat că au văzut „oameni cu pielea roșie” asta nu înseamnă de fel că au întîlnit indieni americani. Și astăzi există oameni care n-au pielea complet neagră (de pildă, în Etiopia) și care ne numesc pe noi, albi, „piei roșii”. În evul mediu și arabii îi socoteau „piei roșii” pe indivizii de rasă albă. Arabii au găsit, evident, albi și au debarcat mai degrabă într-o insulă din arhipelagul Canare. În ce privește „marea incremenită, care mirosea greu” (cu alte cuvinte era o aglomerare de alge putrede), s-a stabilit că în antichitate în zona Gibraltarului și în preajma ei se iveau deseori mari aglomerări de alge. Deci nici vorbă de Marea Sargasselor. „E greu de crezut, conchide R. Hennig, că cei opt marinari arabi au ieșit din zona Oceanului Atlantic vecină cu Africa de nord-vest. Căci în cea mai depărtată țară pe care au întîlnit-o în cale, ei au găsit un tîlmaci care vorbea araba, iar după trei zile au ajuns pe un țărm, în contact cu berberi care știau cît dura călătoria pînă în Portugalia. Așadar, nu începe îndoială, călătoria a fost scurtă, înfîșînd nici vorbă nu poate fi de o încercare de a descoperi America”.

De unde rezultă că nu trebuie să supraestimăm succesele navigatorilor și negustorilor arabi în cercetarea Atlanticului. „Deși erau navigatori pasionați și căutau să cunoască noi zone ale globului, scrie tot R. Hennig, arabil aveau o repulsie inexplicabilă pentru călătoriile pe Oceanul Atlantic. Cu excepția zonelor din nordul și sudul strîmtoarei Gibraltar, Oceanul Atlantic a fost de fapt necunoscut de arabi. Geografii lor celebri au împrumutat toate informațiile despre Atlantic fie de la Ptolemeu și Pliniu, fie de la autori creștini...”

V. Guliaev
Candidat în științe istorice

BALET

Noua ipostază a Annei Karenina

Romanul „Anna Karenina” de Tolstoi a fost o generoasă sursă de inspirație pentru artiști. El stă la baza a opt opere, numeroase dramatizări și trei sprezece ecranizări. Ultima, realizată de Alexandr Zarhi, a avut-o ca protagonistă pe Tatiana Samoilova, iar în următoarea rolul Annei va fi interpretat de Sophia Loren. Numai baletul s-a ținut pînă acum „tare”. Dar în cele din urmă a capitulat și el. În curînd, moscoviții vor aplauda, la Teatrul Mare, premiera baletului „Anna Karenina”, pentru care s-a făcut o impresionantă mobilizare de forțe: interpreți —

lumea romanului, cu atît mă miram mai tare că nimeni n-a scris încă un balet după „Anna Karenina”. Personajele și descrierile lui Tolstoi sînt atît de plastice! Muzica și dansul intră organic în structura lor. Anna este însuși simbolul feminității. Tolstoi vorbește mereu de mersul ei, de mișcările grațioase ale mîinilor, gîtului, trupului ei. Indicații făcute parcă special pentru balet!

La baza concepției muzicale a spectacolului am pus conflictul dintre tema Annei și tema înaltei societăți. Căci Anna moare nu pentru că nu se poate

Maia Plisețkaia și Maris Liepa, deocamdată la repetiție

Maia Plisețkaia (Anna), Maris Liepa (Vronski), Nikolai Fadecev (Karenin); libretul — Boris Lvov-Anohin; muzica — Rodion Șcedrin; coregrafia — Maia Plisețkaia, care își face astfel debutul într-o — poate — nouă carieră.

În cadrul unui interviu despre noua sa lucrare, compozitorul Rodion Șcedrin a spus printre altele:

— Cu cît mă adînceam mai mult în

hotări pe care dintre cei doi bărbați să prefer. Ea devine nu atît victima fatalului triumf, cît victima lumii din care face parte și pe care are curajul s-o înfrunte.

EXPOZIȚII

Patru milenii de artă

Într-unul din ultimele sale numere, săptămînalul american Newsweek a publicat un amplu articol despre expoziția „Uniunea Sovietică: arte și meșteșuguri de odinioară și de astăzi”. Expoziția (cea mai vastă și valoroasă colecție sovietică de artă trimisă vreodată peste ocean) a fost inaugurată luna trecută la Galeria de artă Corcoran din Washington, oferind vizitatorilor peste 2.000 de lucrări de artă realizate pe teritoriul U.R.S.S. în ultimele patru milenii.

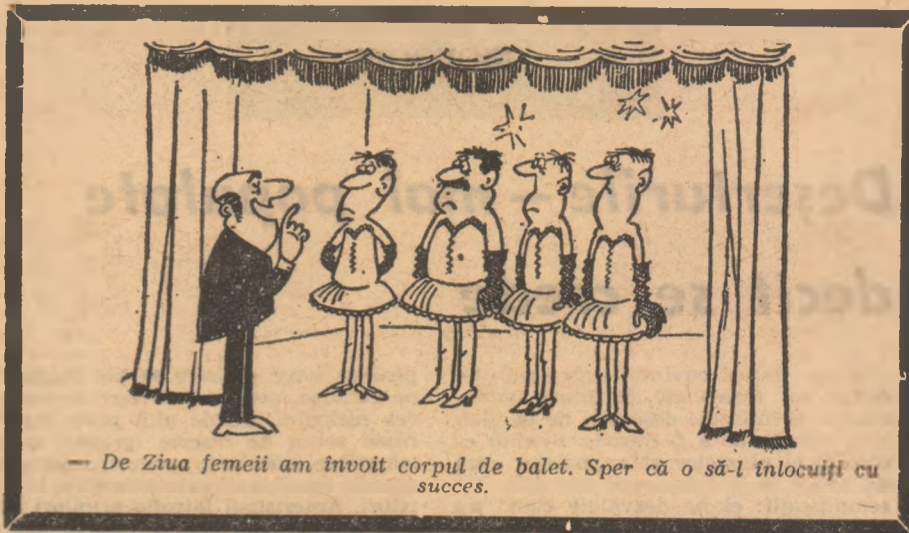
Comentînd o figurină de piatră, datînd din jurul anului 2.000 î.e.n., Newsweek i-a apreciat neasemuita frumusețe scriînd că „pare o Venus obosită din paleolitic”. După cum sublinia revista, o puternică impresie a produs și șaua țarului Ivan cel Groaznic, acoperită cu catifea țesută în fir de aur și presărată cu pietre semiprețioase.

„Publicul apreciază exponatele, scrie Newsweek. Este într-adevăr o colecție minunată care se adresează tuturor vîrstelor și tuturor gusturilor. Remarcabilă este și continuitatea de motive a creatorilor populari. Am putut admira astfel o splendidă serie de fluier de lut ars, reprezentînd cai care galopează, urși greci, grațioase căprioare. Ele sînt opera „bunicii” Valea, o bătrînă care-și alege cu grijă materia primă în împrejurimile satului ei din nordul Rusiei: după ce le modelează și le coace, „bunica” Valea își pictează fluierul în motive care au o vechime de patru mii de ani. Multe dintre tapiseriile și covorele contemporane, mai ales cele țesute în R.S.S. Lituaniană, sînt de o strălucită originalitate.”

După Washington, expoziția va putea fi vizionată la Los Angeles, St. Paul, Chicago și Boston. Ultimul popas din Statele Unite va fi la New York, unde va fi găzduită în sălile prestigiosului Metropolitan Museum.

arta
ca arta arta a.
arta arta arta a.
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

CINEMA

Sophia cîntă, dansează și iubește

În studioul „Cinecitta” din Roma se turnează comedia muzicală „Omul din La Mancha”, ai cărei eroi sînt Cervantes și nemuritoarele sale personaje. Genericul filmului cuprinde trei nume celebre: actorii Sophia Loren, Peter O'Toole și regizorul Arthur Hiller, cel care a făcut „Vremea războiului, vremea dragostei”, „Un provincial la New-York” și, mai ales, „Love Story”.

Sophia Loren interpretează două roluri: este, pe rînd, circummăreasa Aldonsa și Dulcinea de Toboso, iubita inchipuită a Cavalerului tristei figuri. Iar Peter O'Toole are o sarcină triplă: îi intrupează deopotrivă pe Cervantes, pe Don Quijote și pe Alonso Quejano. În rolul credinciosului scutier Sancho apare James Koco.

Ultimele luni au fost foarte încărcate pentru Sophia Loren. Abia a terminat două filme de proporții și a și trebuit să se apuce, fără nici o pauză, de un rol insolit.

— În acest film trebuie să cînt, și încă mult. Din păcate natura nu m-a înzestrat cu voce de cîntăreată; între mine și Renata Tebaldi este cale lungă. Dar m-am născut la Napoli și, ca o adevarată napolitană, mi-a plăcut să cînt. Cum spune profesorul meu Vittorio de Sica, omul care nu poartă muzica în suflet este în stare de cele mai cumplite lucruri, chiar și de trădare. Am să mă străduiesc să nu-mi fac de ris orașul natal.

Aldonsa, noul personaj al celebrei actrițe, este o țărăncă simplă, necioplită, care luptă din greu pentru existență. Dar într-o zi Aldonsa întâlnește un bărbat care o farmecă cu manierele, cu tactul și atenția lui. Această intîlnire șocantă îi deschide ochii, silînd-o să privească altfel viața, oamenii din jur, pe sine însăși.

Actrița a mărturisit că cele mai grele i se par trecerile de la Aldonsa cea terre à terre la spiritualizată, visătoare Dulcinea. Filmul, al cărui erou principal e Don Quijote, se bazează de altfel în general pe împletirea lumii reale cu cea imaginară, pe opoziția dintre banal și eroic, dintre josnicie și noblețea de spirit. Pe ecran scenele din viața plină de privațiuni, necazuri și triste aventuri a marelui scriitor spaniol vor alterna cu peripețiile eroilor lui fără moarte.

Actorii și întreaga echipă lucrează cu totală dăruire.

Întrebată ce scenă din filmele ei anterioare i-a adus mai multă satisfacție, Sophia Loren a răspuns:

— Scena de la bucătărie din „Căsătorie în stil italian”.

Ce roluri are în vedere pentru viitor?

— O certitudine: Anna Karenina, într-un film care va intra în lucru, să sperăm, nu peste mult timp. Și un vis (destul de vechi): tot o eroină tolstoiană, Katiușa Maslova din „Invierea”.

(Din „Za rubejom”)

Vrăjitoarea

Acum 10 ani și mai bine pe ecranele noastre a rulat filmul „Vrăjitoarea”, inspirat din frumoasa povestire a lui Alexandr Kuprin, „Olesea”. Deplasat (din rațiuni de coproducție franco-suedează) pe un meridian mai nordic, scandinav, filmul, altfel frumos, era

o adaptare liberă de tot, neavînd comun cu sursa literară decît ciudatul personaj principal. Genericul era dominat de numele celebrei Nicole Courcel. Dar publicul care se ducea să o vadă pe Nicole Courcel, părșea sala cucerit mai ales de cealaltă interpretă, pe atunci necunoscuta Marina Vlady. Făcută parcă pentru rol, cu farmecul ei straniu, Marina Vlady a rămas o bună bucată de timp, în conștiința cinofililor, „vrăjitoarea”, iar pieptănătura ei sălbatică, cu breton și plete drepte, foarte blonde, a creat modă.

După un deceniu și jumătate avem prilejul să cunoaștem o altă vrăjitoare, de data aceasta în versiune originală. Cineasții ucraineni V. Dulgherov (scenariu), B. Ivcenko (regie), N. Kulcički (imagine) au ecranizat fidel povestirea „Olesea”, care s-a născut pe meleagurile lor. Kuprin a scris-o în perioada cînd a fost funcționar în Ucraina, țară cu un extrem de bogat folclor fantastic (pe care Gogol l-a valorificat exemplar în admirabilele „Seri în sat la Dikan-ka”). Ajuns în părțile Polesiei, regiune prielnică invenției fantastice prin însăși natura ei, cu mlaștini bolborosinde, cu ierburi încilcice, cu copaci creșcuți ciudați, Kuprin a aflat probabil de strania poveste de dragoste dintre tînră „vrăjitoare” din pădure și boțerul de la oraș. Sau poate că a născocit-o el, dar în spiritul acelor locuri, ținute altădată în izolare și înapoiere. De aceea scriitorul nu s-a mărginit să exalte apropierea de natură, viața firească și liberă, ci a condamnat în același timp ignoranța, prejudecățile, mizeria umană.

Filmul „Olesea” merge pe aceste două coordonate. Scenele cu Olesea-fică-a-naturii, care nu-și poate trăi dragostea și în genere nu poate trăi decît în pădurea prietenă, și cu Olesea hăituită de mulțimea aștitată (amintind de uciderea văduvei din „Zorba”, dar aici hăituita e „în alb”, totul — costume, ziduri, mesteceni — fiind alb) concentrează sensurile majore ale filmului.

În rolul Olesei, Liudmila Ciursina aduce un farmec mai robust, mai „pămîntean”. Dar ca și la prima vrăjitoare, secretul principal al puterii „vrăjitoarești” rămîne și la ea frumusețea.

Iulia Scutaru

REFLECTOR

● Numele lui Ennio de Concini, ca autor sau coautor de scenarii scrise pentru cei mai cunoscuți regizori italieni, a apărut pînă acum pe ecran de o sută cincizeci de ori. Și iată-l, după o experiență atît de lungă... debutînd, în postura de regizor. „În atîția ani de activitate cinematografică încă n-am văzut transpuse întocmai pe ecran cele scrise de mine. Uneori era mai bine, dar cel mai adesea — mai rău. Filmul „Daniele”, cu care voi debuta ca regizor, este povestea a doi îndrăgostiți. Sper să mai urmeze apoi încă două-trei filme, după care voi scrie din nou pentru alții”.

● Povestea de dragoste dintre amiralul Nelson și lady Hamilton va fi din nou transpusă pe ecran.

● Americana Jane Fonda și suedeza Bibi Andersson au fost decretate de critica de specialitate londoneză drept cele mai bune actrițe ale anului 1971.

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

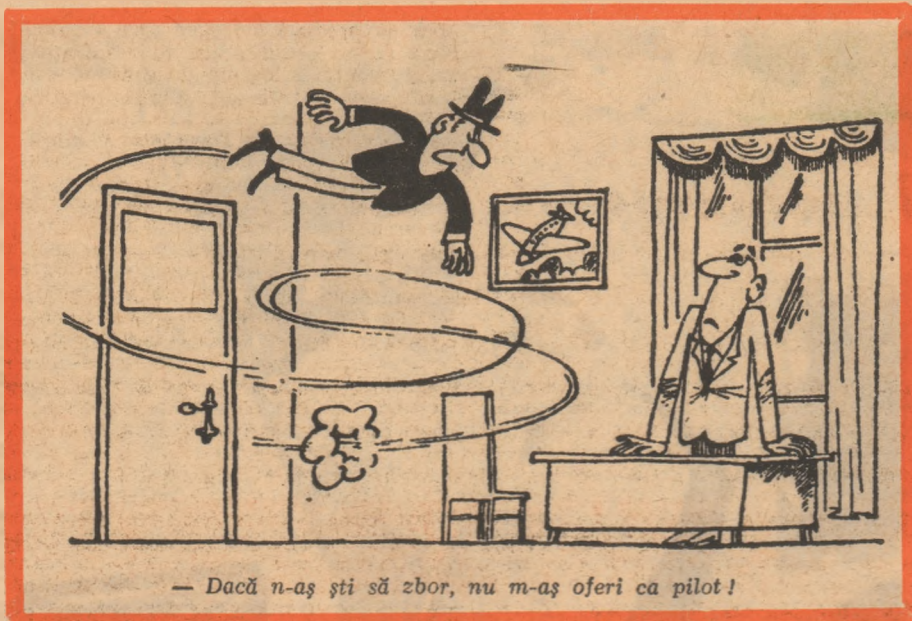
tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

— Dacă n-ai ști să zbor, nu m-ai oferi ca pilot!

„jul” superior al agriculturii și olăritului.

De altfel, în ce privește procesul de civilizare, el pare să fi avut în regiunea Marilor Lacuri un aspect foarte ciudat, inversat. În locul succesiunii obișnuite: agricultură, olărit, metalurgie, acolo a apărut mai întâi lucrarea metalului. Cercetătorii au descoperit exploatarea miniere și au reconstituit modul de exploatare: stincile cu minereu erau incinse la foc apoi stropite cu apă rece, care le făcea să se sfărâme. Prelucrarea era făcută prin ciocănire la rece. Dar se pare că apariția metalului în nordul american a fost pur accidentală, adevăratele foloase din descoperirea lui fiind trase abia mult mai târziu.

Olăritul s-a ivit și el, contrar celor petrecute în alte locuri, înaintea agriculturii și după descoperirea metalului. El a făcut parte dintr-o cultură intermediară ale cărei particularități au anunțat apariția, cu câteva secole î.e.n., a indienilor clasici din cărțile de aventuri. E foarte probabil că atunci au apărut și faimoasele „wigwamuri”, corturi construite din prăjini și piei și a început a se fuma tutun, dovadă calumetele (pipele) descoperite. După cum tot atunci au început indienii să-și îngroape morții de vază sub tumuli, unde a fost descoperită și olăria. Era o societate mai puțin nomadă, în care începuseră să se ivească diferențieri sociale. Progresul decisiv a venit, însă, abia o dată cu agricultura — importată din America Centrală, 5000 de ani după descoperirea metalului și 500 de ani după ceramică. Atunci a început să ia avânt și comerțul Din Munții Stincoși erau aduși obsidianul și dinți de grizzli, de pe coasta Atlanticului de sud scoici, în fine plumb, argint și cupru din preeriile din vest și sud-vest. Arta a atins o perfecțiune care n-a mai fost depășită în această regiune. lucru dovedit, între multe altele, de decorațiile de pe olărie, de inventarea năului sau de pipele de piatră șlefuite reprezentând frecvent figuri de animale sau oameni.

Societățile indiene din regiunea Marilor Lacuri se instalaseră astfel pe „șinele” lor. Deraierea, catastrofa, s-a produs spre mijlocul secolului XIX: masacrarea bizonilor și animalelor cu blană de către europeni, începută în 1820, a condamnat triburile la foamete, dezintegrare și dispariție.

GEOGRAFIE

De ce metode matematice și formule abstracte?

Matematica a pus stăpânire și pe geografie. Odinioară știință descriptivă, aceasta recurge acum, ca un lucru cît se poate de obișnuit, la metode matematice, la formule abstracte.

Explicația este simplă și la îndemîna oricui.

Epoca romantică a descoperirilor geografice ține acum de un trecut definitiv revolut. La începutul secolului nostru omul a cucerit ultimele „pete albe” rămase pe harta globului: Polul Nord și Polul Sud. Cu alte cuvinte omul s-a familiarizat cu întreg habitatul terestru, i-a explorat toate colțurile. Cercetările geografilor au astăzi mai ales

în vedere sistemele care fac parte din învelișul geografic al Terrei ca părți componente ce se completează și se întrepătrund. Supersistemul Pămîntului cuprinde natura, populația și obiectele activității economice și culturale ale societății omenești. Între elementele învelișului geografic al Terrei există multiple legături și interdependențe. Pentru a le înțelege, pentru a le elucida legile, geografia — care a devenit între timp o știință teoretică și nu descriptivă — face apel la limbajul matematic, un limbaj exact, care exclude contradicțiile. Paralelele și analogiile matematice îmbogățesc substanțial mijloacele de expresie ale geografiei. Matematica înlocuiește empirismul și completează descrierile și hărțile tradiționale.

La drept vorbind, aplicarea metodelor matematice a fost preconizată încă acum vreo 40 de ani, dar „matemati-

Geografia modernă nu mai poate fi concepută nici fără fotografierea aeriană. Fotografia de mai sus a fost făcută din Cosmos de la o înălțime de 690 km. În stînga se vede Etiopia, în mijloc Marea Roșie și golful Aden, iar în dreapta Peninsula Arabică

zarea masivă” a geografiei n-a început decît acum 10—15 ani, de cînd s-a încetățenit și noțiunea de geosistem, determinată atît de teoria geografiei, cît și de teoria matematică a sistemelor. Cercetătorul care se ocupă astăzi cu problemele repartiției forțelor de producție sau a terenurilor calcaroase, de pildă, se întreabă cum să reducă la un sistem fenomenele studiate și cum poate evolua în timp un astfel de sistem. Căci, în principiu, se poate măsura atît trecutul, cît și viitorul.

Inseamnă, deci, aceasta că, înțelegînd legile unui geosistem, omul i-ar putea și orienta dezvoltarea în sensul dorit? Răspunsul este — după cum ne încredințăm specialiștii — un categoric da, iar misiunea geografiei actuale, și în special a geografiei economice, este tocmai de a o face în mod cît mai rațional. La o recentă conferință consacrată aplicării metodelor matematice în geografie, ideea de mai sus a fost ilustrată prin cercetările făcute la Institutul de economie și de organizare a producției industriale de pe linia filială siberiană a Academiei de Științe a U.R.S.S. unde — pe baza unui model interzonal elaborat acolo — un ordinator indică variantele repartiției optime a forțelor de producție ținînd seama de un mare număr de factori economici și de resursele naturale din mai multe ținuturi. S-a calculat că modelele matematice permit astfel realizarea unei economii de 12% față de sumele cerute pentru efectuarea unor cercetări similare făcînd apel la metode tradiționale. Ceea ce, evident, nu e rău deloc.

Dar natura, populația, economia se dezvoltă pe baza unor legi diferite, deși într-o unitate indisolubilă. Se vor putea, oare, matematiza și relații atît de complexe? Ce spun specialiștii?

Anumite modele matematice pot fi aplicate la resursele materiale care constituie, în principiu, o rezervă ce nu se reînnoiește. Altele ar trebui să oglindească utilizarea „resurselor mediului” (adică a acelora care intră în diverse circuite naturale) sau, cu alte cuvinte, a resurselor ce se reînnoiesc. Deocamdată această sferă de utilizare a naturii n-a fost încă abordată cu metode matematice. Dar acum acest lucru devine indispensabil, căci e timpul să aflăm care sînt regimurile de exploatare a cursurilor de apă sau pădurilor, care este limita utilizării raționale a resurselor etc. Mai mult, trebuie simulate matematic și schimbările provocate intenționat de om în mediul natural, căci numai atunci se va putea ști ce consecințe va avea implantarea unui complex industrial sau cum va înfrîna asupra florei și faunei industrializarea unei regiuni.

BOTANICĂ

Și plantelor le place apa minerală

Plantele extrag din sol mari cantități de compuși minerali și organici. De aceea pămîntul trebuie mereu îngrășat. Este o condiție obligatorie pentru sporirea producției agricole. Pentru împlinirea acestui deziderat, în momentul de față se preconizează găsirea unor surse de microîngrășăminte complexe ieftine. Și după cîte afirmă specialiștii, aceste surse ar putea fi izvoarele de apă minerală, existente în mai toate regiunile de pe glob.

Intr-adevăr, mai pretutîndeni există ape subterane mineralizate. Ele s-au format, se știe, o dată cu învelișul solid și lichid al Pămîntului. Infiltrîndu-se prin sol plină în rocile-mamă, precipitațiile atmosferice se acumulează atunci cînd înfilneau în cale straturi impermeabile, iar cînd treceau prin roci afinate luau cu ele mici particule de sol și de rocă dură. Încît astăzi există sub sol o fantastică rețea hidrografică cu riuri, râulețe, lacuri și mări.

De altfel nu există roci impermeabile la apă și care să nu se dizolve în apă. De aceea apele provenite din atmosferă se îmbogățesc cu elemente minerale pe tot traseul geologic, lung și complex, pe care îl urmează. Apele subterane au deci un mare grad de concentrare a elementelor pe care le conțin. Căci numai rareori există bazine în care să lipsească cu desăvîrșire unul sau mai multe microelemente. În funcție de concentrație, apele subterane pot fi utilizate direct la irigațiile solului sau trecute mai întâi prin niște rezervoare în care li se extrage o parte din săruri.

Așadar, rezervele de îngrășăminte subterane sînt practic inepuizabile și omniprezente. Ele nu trebuie transportate la mari depărtări și nici depozitate. Pot fi folosite pe măsura necesităților în sfîrșit, elementele chimice din apele subterane au proprietatea de a neutraliza solurile acide, ceea ce influențează favorabil evoluția plantelor.

La Leningrad se fac de cîteva ani experiențe de hrănire suplimentară a plantelor cu ape subterane mineralizate. Ele au evidențiat influența pozitivă a evoluției și productivității tuturor plantelor astfel hrănite: grîu, orez, secară, ovăz, porumb, fasole, mazare, varză și conopidă, sfeclă, morcovi, ridichi, dovleci, pătlăgele roșii, castraveți, ceapă, cartofi, țelină. Iarba udată cu ape subterane a dat recolte mai mari. Dar să vedem și cîteva date concrete: boabele de mazare plasate în apă mineralizată încoțesc cu două zile mai devreme decît cele înmuiate în apă potabilă obișnuită, iar planta răsare la rîndul ei cu patru zile mai devreme. Dezvoltarea ei este în genere accelerată. Semînțele de ridiche înmuiate cu ape subterane au vîdit o facultate germinativă sporită cu doi la sută iar plantele au apărut cu patru zile mai devreme.

În vederea folosirii pe scară largă a apelor subterane mineralizate, în U.R.S.S. se preconizează ca, la început, ele să fie extrase cu ajutorul sondelor existente (numai în partea europeană a țării există circa 2000). Ar putea fi, însă, utilizate și apele pompare din mine. Numai în bazinul carbonifer Doneț se scot anual din galeriile subterane aproximativ 500 milioane de metri cubi de apă. O sondă cu un debit de 20 de litri pe secundă ar putea iriga peste o sută de hectare de arătură, livezi sau grădini de zarzavat.

Tip de indian (Osceola, n. 1803, m. 1848 căpetenie a tribului Seminole)

înțelege spre nord făcînd loc foioaselor. Într-un mediu astfel modificat au apărut, firește, alte tehnici, un alt mod de alimentație și viață. În preeria care acum se întindea în sud-vestul lacurilor era vînat bizonul. Tot atunci a început să se dezvolte pescuitul, ceea ce a dus și la apariția primelor ambarcațiuni, a canoelor.

Următorul stadiu al preistoriei Marilor Lacuri s-a datorat, de asemenea, unei migrații asiatice. Schimbarea s-a produs către anul 5000 î.e.n., cînd au apărut unelte mai evoluate, specializate, ca, de pildă, răzătoare, dălți și chiar sulite și topoare, precum și tot felul de lame din silix, admirabil finisate. Această cultură „boreală arhaică” a atins apogeul cam în anul 1500 î.e.n., cînd omul din Europa trecuse la „eta-

Poșta medicului

IOAN SECOȘAN — Turda: Mierea este un produs natural care are nu numai importante calități nutritive, ci și medicinale. Un kilogram de miere furnizează 4100 calorii, adică o cantitate de energie egală cu aceea obținută din consumarea următoarelor alimente: lapte — 5,675 litri, carne de vită — 1680 g, ouă 50 bucăți, portocale — 40 bucăți. Mierea mai are apoi și un bun efect laxativ — o linguriță sau două luate cu apă rece dimineața pe nemincate; calmant — în ulcerul gastric; 50—60 g miere diluată în 240 ml apă caldă de băut cu 1—2 ore înaintea meselor principale; antianemic — consumarea zilnică a 30—50 g miere (lapte sau ceai îndulcit cu miere, de pildă) crește proporția de hemoglobină în sînge.

POPESCU — București: În afara unei eozinofilii crescute (helmintiază?), analizele sînt bune. Ca și în cazul altor cititori trebuie să vă spunem că **andropauza** este o stare fiziologică ireversibilă. Puteți ajuta deci natura, fără s-o biciuiți, cu un tratament hormonal (Testolent, eventual Gonacor) asociat cu anabolizanți (Naposim sau Steranabol), Folcisteină U, vitamina E, Fosfobion, eventual reflexoterapie sau acupunctură, bineînțeles cu prescripția și sub supravegherea medicală a unui endocrinolog.

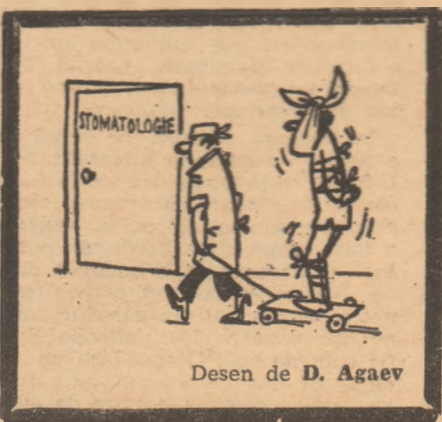
DOROTHEU DORU — Pitești: 1) Spălături zilnice cu apă și săpun, insistînd asupra prepuțului glandular, în cutele cărui se depozitează secreții — **smegmă** — și diferiți germeni care irită. 2) **Hemospermia**, adică apariția unui amestec de sînge (proaspăt sau vechi) și spermă în cursul ejaculării, poate fi pusă la dv. în legătură cu un proces prostacic (hipertrofie?) sau cu o inflamație a veziculelor seminale. Este deci necesar să consultați un urolog. Dacă hemospermia se cronicizează, se recomandă administrarea de hormoni estrogeni pe gură, 3—5 mg/zi timp de 1—2 luni.

ABONAT SUFERIND — Cioc-Rădăuți, jud. Bistrița: 1) Prin distensie se înțelege capacitatea de alungire a unui organ. De exemplu, distensia vezicală este umplerea vezicii urinare cu lichid pentru a-i destinde pereții cu scopul de a provoca contracția ureterală și prin urmare evacuarea bazinei. 2) Substanțele despre care întrebați au efecte sedative, deci indirect analgezice. 3) Sînt „bune” și Clonidol și Agosol ori Spasmocromona, singure sau asociate.

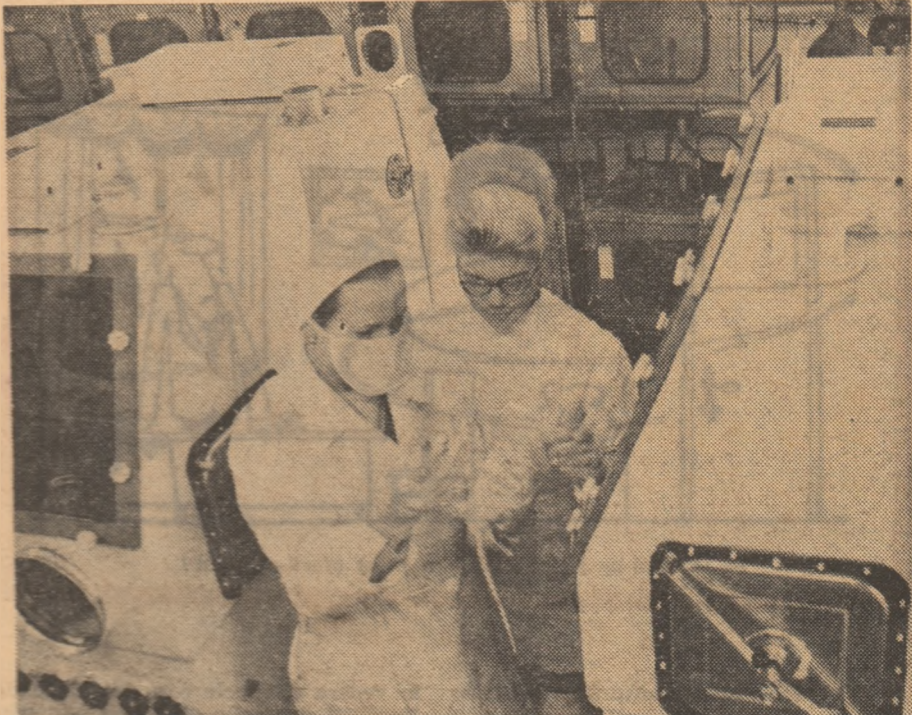
GRECU SIMION — Iugur: În **pancreatita cronică** dieta trebuie să fie bogată în hidrocarboanate (zahăr, dulciuri, miere, paste făinoase, orez, griș, pline albă și intermediară), echilibrată în proteine (ardă, caș slab, brînză de vaci, carne slabă fiartă sau friptă la grătar, supe de carne degresate, de legume, cu orez, legume pasate, scrute cu zeamă de lămie, borș, sare de lămie) și săracă în lipide, administrate sub formă de unt, untdelemn, smîntină și frișcă, cel mult 40—50 g/zi; legume verzi; fructe bine coapte fără coji și simburii, compoturi; prăjituri de casă. Sînt contraindicate: alimentele prăjite, vinatul, conservele de carne. Medicația în caz de hipocaciditate gastrică: Acidopeps 1—3 tablete la mese; Triferment 3x2 drajeuri/zi. În caz de constipație: Fibobin sau Colebil 1—2 drajeuri după mesele principale. În crizele dureroase: Papaverină, Alindor, Anabolizant (Naposim, cite 2 tablete/zi), eventual injecții de insulină în doză mică 5—10 u/zi. Utile sînt și cortizonicele (Supreprednol, Supercortil), indicate ca și Fenilbutazona mai ales în formele dureroase. De asemenea, în unele cazuri, fizioterapie (aplicații de căldură, diatermie sau radioterapie antiinflamatorie).

CIOCOI PETRU — Com. Achires, jud. Cluj: În alopecia areată sau peladă, cum i se mai spune, corticoterapia cu Triamcinolon, în doze zilnice medii și în cure de cite 30 de zile, repetate de 2—3 ori la intervale egale de timp constituie tratamentul de bază. De asemenea sînt indicate liq. Fowler, Folcisteina U, vitamina B, pantotenatul de calciu, Romavitul, vitamina D, și vasodilatatoare periferice (Tolazolin, vitamina PP). Local: unguente cu corticoidi (Locacorten, Synalar, badijonări cu Cornemin, Meladinină), urmate de sedințe de raze ultraviolete, crioterapie revulsivă prin masaj ușor, infiltrații locale intradermice bisăptămînale cu novocaină 1 la sută. Tratamentul trebuie aplicat sub strict control medical.

(Continuare în pag. 11-a)

Desen de D. Agaev

Studierea acțiunii unei noi substanțe chimice asupra organismului

ARTICOLE CERUTE DE CITITORI

Crampele musculare

Cine n-a simțit vreodată în timpul unui efort, după un efort sau seara la culcare contracția paroxistică și dureroasă a unui mușchi? Acest fenomen, în aparență banal din punct de vedere fiziologic, poate ascunde în realitate o diversitate de afecțiuni.

Crampa musculară este o tulburare senzitivomotorie care se instalează destul de brusc. Mușchiul este întins tare, iar bolnavul simte dureri violente, uneori intolerabile, cu senzația acerbă de strangulare sau zdrobire. După caz, starea de contractură se poate lăsa și nu de deplasarea unui segment de membru.

În marea majoritate a cazurilor sînt afectați mușchii membrului inferior, dar uneori se constată crampe și la nivelul membrului superior sau al mușchilor dorsolombari.

Durata crampei este variabilă, uneori nu durează decît cîteva secunde, dar de obicei dispare în 2—3 minute, fie în mod spontan, fie după masaj sau mobilizare voluntară a membrului suferind. Sfrîșitul ei este tot atît de brusc ca și debutul. Crampa nu lasă în urma ei nici un semn în afară de o ușoară durere musculară. Apariția poate fi diurnă, diferiți factori putînd juca un rol favorizant sau chiar declanșant: oboseala musculară excesivă, un efort violent fără încălzire sau fără antrenament prealabil, menținerea prelungită într-o anumită atitudine, expunerea la frig etc.

Există și o formă de crampe așa-zis „parafiziologice” care apar mai ales noaptea, la culcare, localizate la pulpe, frecvente la femeile gravide în ultimul trimestru al sarcinii. Crampele de efort se constată mai ales la sportivi, în special la sportivii „de duminică” și puțin antrenat, care nu și-a făcut încălzirea.

În afară de rolul patogen al efortului trebuie incriminate și rolul favorizant al frigului, tulburările digestive, greșelile dietetice etc. etc. Este necesar să se cerceteze și eventualele anomalii ale piciorului, genunchiului, coapsei etc. care pot provoca tulburări de statică, ce joacă un rol însemnat în apariția unor asemenea dureri. Crampe musculare însoțite de schiopătare intermitentă pot fi înțelinite ca un simptom important în arteritele membrului inferior (boala Bûrger mai ales), distrofiile musculare, în polinevritele toxice (ale alcoolicii etc.), în sciatică, în boala Parkinson, stările de deshidratare acută (diarreele holeriforme), în deficitul de potasiu prin pierderi digestive sau urinare, ca și în tulburările metabolice ale magneziului organic.

În unele afecțiuni endocrine ca mixedemul, boala Addison, diabetul, crampele musculare pot însoți frecvent alte simptome. Oboseala musculară, insuficiența circulatorie, tulburările nervoase și metabolice, legate în parte de acumularea acidului lactic, ca și a altor toxine justifică apariția contracturilor dureroase, care

mai prezintă încă destule necunoscute.

În tratarea acestui simptom dramatic, acționarea asupra factorilor cauzali sau favorizanți — cum ar fi echilibrarea glicemiei în caz de diabet, diverse mijloace ortopedice în tulburările de statică, medicamente vazodilatatoare etc. etc. — poate duce la dispariția crampele musculare. Ca tratament simptomatic, chinina continuă să aibă cea mai mare eficacitate în tratamentul crampele musculare. Se folosește pe gură în doze de 0,10—0,50 g/zi. În prezent se preferă Clorochinul în aceleași doze ca mai sus, întrucît prezintă o toleranță digestivă mai bună. Rezultate pozitive se obțin și cu tranchilizante de tipul Diazepamului. Vitaminele din grupa B sînt folosite în mod curent, în special vitamina B₂, în doză de 2—3 cpr. de 10 mg/zi. Vitamina C pare să dea rezultate în crampele de oboseală. Tratamentul crampei va mai recurge și la masaje, încălzire și mai ales la manevre de elongație.

Deși adeseori banale, crampele provin din cauze variate și pot fi simptome ale unor afecțiuni grave, care trebuie diagnosticate și tratate din vreme.

ORIENTĂRI NOI

Prevenirea complicațiilor respiratorii ale gripei

Complicațiile respiratorii ale gripei se caracterizează aproape întotdeauna prin catarul specific perioadei de debut, frecvența suprainfecțiilor cu germeni bronhopneumopatiilor gripale ducînd la grave insuficiențe respiratorii care se soldează în multe cazuri cu decesul bolnavilor suferinzi de cardiopatii ori de boli ale rinichilor, al femeilor gravide sau al persoanelor foarte bătrîne.

Începutul gripei căilor respiratorii se remarcă prin frecvența inflamațiilor traheobronșice: tuse uscată, simplă sau în accese, fiecare efort de tuse provocînd și dureri de cap. Într-un stadiu mai avansat apare bronșita acută virală, fără modificări de temperatură dar cu o exacerbare a tusei, care în 36—48 de ore devine însoțită de expectorație. De aici și pînă la bronhopneumonia acută virală sau bacteriană nu-i decît un pas. Deosebirile între aceste două forme constă în faptul că, în timp ce la prima nu se găsesc germeni micro-

esculap
esculap esculap
.sculap esculap escula
lap esculap esculap esu
, esculap esculap esculap
;culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

bieni la examenul microscopic al secrețiilor bronșice, în bronhopneumonia bacteriană expectorația mucopurulentă, care a apărut brusc, conține pneumococi sau pneumobacili. La controlul radiologic se descoperă adeseori și atingeri pulmonare, care se anunță printr-un junghi toracic pectoral ce determină și oarecare jenă respiratorie. Adeseori, fără ca starea generală sau temperatura să se modifice, apare și o pleurezie serofibrinoasă, uneori chiar purulentă.

Din această „suită” de complicații reiese și gravitatea excepțională a complicațiilor gripei, ca urmare a insuficienței respiratorii cronice, provocată de bronșita cronică obstructivă.

Cum pot fi prevenite aceste complicații? Nu trebuie să uităm că prevenirea se bazează în prezent pe vaccinarea antigripală și pe antibioterapie sistematică.

Cine trebuie vaccinat? În primul rînd persoanele cele mai sensibile la viroza gripală, adică bronșiticii cronici, cei cu insuficiențe respiratorii cronice, astmaticii, bolnavii de inimă, de rinichi și în general persoanele care au trecut de 75 de ani. (Vaccinarea trebuie făcută înainte de sosirea iernii, în luna octombrie de exemplu. Nu e bine să se aștepte luna decembrie cu primele epidemii pentru a se face vaccinarea).

Alături de vaccinare nu trebuie neglijat nici cel de-al doilea mijloc de protecție împotriva manifestărilor sau complicațiilor respiratorii ale gripei: **antibioticele**. La persoanele presupuse a fi sănătoase, antibioterapia sistematică este utilă cu condiția ca să fie făcută de la primele simptome, chiar dacă nu există încă fenomene de iritație bronșică. Antibioticele nu acționează desigur direct asupra virusului, dar combat suprainfecția microbiană aproape inevitabilă. De ce să se aștepte atunci tusea, expectorația mucopurulentă a bronhopneumopatiilor și celelalte semne care vor face să se prelungască încă o dată pe atît durata bolii?

Antibioterapia făcută din timp va scurta evoluția bolii și va evita aproape sigur complicațiile pleuropulmonare atît de frecvente și de grave. În acest scop trebuie administrat un antibiotic, cum se zice, cu **spectru larg de acțiune**: Tetracilină sau Ampicilină în doze eficiente, sub formă de comprimate, 2 grame/zi. Tratamentul preventiv este în general de scurtă durată: în medie 3—5 zile.

În insuficiențele respiratorii ale astmaticilor sau ale scleroemfizematoșilor **antibioterapia este obligatorie și indispensabilă**, trebuind să fie prescrisă cît mai curînd și în doze cît mai puternice. În ultimul timp s-a adoptat o metodă terapeutică numită **antibioterapia hibernală sistematică**. Pentru a se evita suprainfecția bronșitelor cronice se administrează la acești bolnavi un tratament **discontinuu** în tot timpul sezonului rece. Unui bronșitic ce face 2—3 crize infecțioase în cursul iernii i se recomandă în general să ia antibiotice 3 zile pe săptămînă, de exemplu 1—2 g de Tetracilină sau Ampicilină — luna, miercurea și vinerea — cu regularitate, începînd de la 1 noiembrie și pînă la 30 aprilie. Folosirea sînt incontestabile. Dacă cu toată vaccinarea se instalează totuși o gripă, bolnavul va fi apărut împotriva complicațiilor ei respiratorii. În afara antibioterapiei preventive se poate practica și **chimioprevenirea antivirală** prin sulfamidele cu acțiune prelungită ca Sulfametindol. O altă substanță chimică — Amantadina — este utilizată în prezent în U.R.S.S. și S.U.A. În fine ultima „descoperire” despre care se vorbește — Pantotenatul de lizozim — pare să aibă o puternică acțiune antivirală, cu indicații speciale în profilaxia gripei. Noul medicament este încă în studiu, dar bogat în făgăduinți.

NOILE HEBRIDE

Uimitorii acrobați din Bunlap

Ahaia urca încet pe „schelă”. Armătura bizarei construcții era alcătuită din copaci înalți, înfășurați în liane și viță de vie; micile platforme de lemn se sprijineau pe grinzii lungi. Când a ajuns pe platforma de la 16 metri, Ahaia și-a îndreptat trupul și și-a dat capul pe spate. Fața i se profila clar pe fundalul cerului.

În jurul „schelei” erau locuitori din satul Bunlap și din împrejurimi care, înălțând nori de praf, tropăiau și scoteau strigăte războinice, spre a-l încuraja pe tânărul aflat sus pe construcție.

Ahaia și-a legat bine de glezne niște capete de liane, a trecut peste două

Clipe de mare tensiune...

grinzii transversale și a încremenit pe marginea unei trambuline. Apoi, cu privirea țintă spre orizont, a scos de la cingătoare câteva frunze și le-a zvirlit în jos. Frunzele se mai roteau încă în aer când Ahaia a ridicat mina deasupra capului în semn că vrea să vorbească. Cântăreții și dansatorii au încremenit.

Tânărul și-a început „discursul”. A vorbit mai întâi despre porcul pe care tocmai îl cumpăraseră cu bani grei. La prima vedere subiectul putea să pară deplasat, având în vedere împrejurările în care era rostit „discursul”. Dar să nu uităm că întâmplarea se petrecea într-una din cele mai depărtate și izolate regiuni ale insulei Pentekost din Noile Hebride. Acolo porcii sînt la mare cinste, sînt un semn de bogăție și de rang social înalt. Încît achiziționarea unui animal atît de prețios putea fi

prea bine un subiect demn de a fi adus la cunoștința consătenilor înainte de a sări fără parașută de pe o platformă aflată la 16 metri înălțime.

Cînd tânărul și-a încheiat cuvîntarea, insularii au început din nou să danseze. Cu privirea ațintită spre Ahaia, bărbații făceau trei pași înapoi și apoi trei pași înainte. Căzută parcă în transă, „oratorul” și-a ridicat miinile deasupra capului și a bătut din palme de trei ori. Apoi s-a înălțat în virful picioarelor, a strîns pumnii și a închis ochii. După care și-a îndoit trupul și a sărit în gol.

În clipa următoare zbura cu capul în jos. Legate cu un capăt de glezne și cu celălalt de trambulină, lianele șerpuiiau în aer. Cînd acrobatul era cît pe ce să se izbească cu capul de pămînt, lianele s-au întins și au amortizat căderea. Șase bărbați s-au repezit să-l dezlege pe erou. Zimbînd fericit, Ahaia a sărit în picioare viu și nevățamat.

Există o legendă care explică de ce au început insularii să sară de pe trambulină. Iată ce spune ea: era odată un om, pe nume Tamalie, care se purta foarte urît cu nevasta. Într-o zi, nemai-putînd răbda chinurile, femeia a fugit și s-a cățarat în virful unui smochin. Tamalie a găsit-o și a urcat și el în copac ca să o dea jos. Atunci, disperată, femeia și-a legat niște liane de glezne și cînd bărbatul era gata s-o inhațe a sărit în gol. Din fericire a „aterizat” nevățamat, dar furiosul Tamalie, care a urmat-o, a murit pe loc.

De atunci, vrînd să arate că nu sînt mai puțin curajoși decît femeile, bărbații sar și ei.

Săriturile din turn au și o funcție psihologică: ele contribuie la manifestarea personalității, iar „acrobatul” are prilejul de a vorbi ascultătorilor și despre preocupările și chiar necazurile sale. Înainte de a sări, cite un săritor vorbește chiar despre neînțelegerile familiale. În acest timp soțiile stau jos și ascultă.

Construcția turnului, o adevărată performanță în materie, durează de obicei două săptămîni. Ea înghite șapte mii de metri de liane și viță de vie, cu care sînt legate între ele o mie de prăjini și crengi groase. Construcția n-are nici un cui, nici o bucățică de sîrmă — pe scurt nimic din ceea ce utilizează europenii în construcții.

Femeile n-au acces pe „șantier”; li se interzice să treacă chiar și pe lîngă locul unde e depozitat materialul de construcție. De aceea ele trebuie să meargă pe poteci speciale. La construirea turnului participă toți bărbații. Tinerii care urmează să sară își aleg singuri lianele.

Locuitorii din Bunlap se antrenează din fragedă copilărie în vederea săriturilor; copiii fac primul salt de pe umerii taților care-i țin de glezne. În ziua serbării, dis-de-dimineață, are loc ceremonia scîldatului în mare, după care bărbații se ung cu ulei de cocos și își vopsesc trupul în funcție de rangul pe care-l au și de propria fantezie. Apoi, adulții și băieții, își pun la gît colți de mistreți. Înainte de a porni spre complicata construcție, femeile și fetele îmbracă fuste noi. Apoi bărbații pleacă în junglă iar femeile se adună în jurul turnului și încep să danseze. După puțin timp în poiană năvălesc bărbații cu strigăte belicoase. Agîtînd deasupra capului niște bite, ei înaintează, în pas de dans, spre femei. Totul se desfășoară foarte zgomotos; apoi urmează salturile.

Bărbații care sar cel mai frumos primesc flori. Există însă și cite unii care, în ultima clipă, refuză să sară și nimeni nu rîde de ei. În locul lor urcă alții pe trambulină. Sînt unii care sar chiar de cite cinci-șase ori.

Salturile de pe trambulinele cele mai înalte (construcția are de obicei 30 de metri) reclamă evident o mare dexteritate și experiență. Dar locuitorii din Bunlap sînt, se pare, ași în materie.

(După „Vokrug sveta”)

S.U.A.

„Planul Octavio”

De trei luni opinia publică americană se pasionează de o întâmplare care a readus în actualitate numele lui Howard R. Hughes, dacă nu cel mai

bogat, în orice caz cel mai excentric miliardar. Căci este un „miliardar fantomă” care de vreo cincisprezece ani duce o viață retrasă, iar în ultimul timp s-a refugiat în insulele Bahamas.

Ce s-a întîmplat?

La 7 decembrie 1971, editura McGraw-Hill și trustul de presă „Time”-„Life” au anunțat că vor publica autobiografia lui Howard Hughes, redactată de scriitorul Clifford Michael Irving după cincisprezece convorbiri secrete cu miliardarul. Revista „Life” urma să publice extrase din biografie în februarie, în timp ce casa McGraw-Hill trebuia să publice textul integral în martie.

Dar la 9 decembrie, direcția lui „Hughes Tool” a declarat că editura și revista sînt victimele unui abuz de încredere, întrucît Hughes nu și-a dictat niciodată și nimănui biografia și deci nu putea autoriza publicarea ei. Editura McGraw-Hill a răspuns sigură de ea: „Sîntem în posesia unor probe scrise care certifică autenticitatea însemnărilor și aprobarea dată de dl. Hughes. Pe de altă parte Irving s-a întîlnit personal cu dl. Hughes acum 15 zile”. Irving a respins și el ironic toate ezitățile în legătură cu autenticitatea autobiografiei.

În fața acestei situații, la 7 ianuarie 1972, reprezentanții ai lui Hughes au invitat șapte ziariști de la marile ziare și de la posturile de radio și televiziune într-un salon al elegantului hotel „Sheraton” din Los Angeles. Ziariștii au fost rugați să ia loc în fața unui difuzor care transmitea vocea spartă a interlocutorului lor invizibil. Și, timp de 2 ore și 40 de minute, ei au pus întrebări la microfon și au ascultat răspunsurile miliardarului aflat la 4800 km depărtare, în Bahamas. Hughes a afirmat categoric că nu și-a dictat nimănui biografia, că în cursul anului precedent nu părăsise deloc insulele Bahamas, că nu-l cunoștea pe Clifford Irving și că auzea pentru prima oară vorbindu-se despre această biografie imaginară.

Pentru a para lovitura, președintele trustului de presă „Time”-„Life” și directorul editurii McGraw-Hill au declarat într-un interviu acordat televiziunii din New York că Hughes s-a sferiat our și simplu și acum da înapoi pentru că spusese prea multe. În sprijinul acestor afirmații, Harold McGraw a prezentat două cecuri avînd pe verso semnătura: „H.R. Hughes”. Compania McGraw-Hill, a declarat el, l-a plătit pe Hughes cu aceste cecuri și a depus banii — la cererea miliardarului — la o bancă elvețiană.

Asadar, lucrurile se complicau. La 13 ianuarie, Chester Davis, un avocat al lui Hughes, a intentat la tribunalul statului New York, în numele firmei Nevada Rosemont Enterprises, o acțiune împotriva editurii McGraw-Hill, a trustului „Time”-„Life” și a lui Clifford Irving, acuzîndu-i că au întocmit o autobiografie falsă și cerînd oprirea publicării ei. Firma Rosemont afirma că Hughes îi cedase încă din 1965 dreptul de a publica istoria vieții lui.

Reprezentanții lui McGraw-Hill au replicat afirmînd din nou că Hughes se temea, întrucît autobiografia era prea explozivă. Chester Davis a contraatacat, însă, imediat, declarînd în numele lui Hughes că acesta nici nu se atinsese de cei 650 000 de dolari pe care editura McGraw-Hill i-ar fi depus pe numele lui. Acest lucru i-a determinat pe editori să dea înapoi. Ei au declarat că vor suspenda publicarea autobiografiei pînă cînd vor elucida misterul cecurilor cu care-l plățiseră pe Hughes. În același timp au depus o plîngere la parchetul din Zürich, declarînd că cele trei cecuri în valoare totală de 650 000 dolari fuseseră ridicate de persoane necunoscute. Cecurile fuseseră depuse la Credit Suisse, una din cele mai mari bănci din vestul Europei.

Temîndu-se pentru reputația ei, banca a făcut apel la poliție. În felul acesta s-a constatat că, într-adevăr, banca deschisese un cont pe numele H.R. Hughes, dar că nu era vorba de un bărbat, ci de o femeie de vreo 30 de ani. În aprilie 1971, femeia prezentase un pașaport pe numele Helga R. Hughes, semnase cu acest nume și și deschisese contul numărul 320 496. În mai depusese un cec în valoare de 50 000 dolari emis de editura McGraw-Hill, iar mai tîrziu venise cu alte două cecuri, emise de aceeași casă de editură. În valoare totală de 600 000 dolari, după care retrăsese toți banii și dispăruse. Poliția elvețiană a început imediat cercetările. Cîrînd s-a stabilit că femeia locuia la un hotel din Zürich sub identitate falsă...

La 24 ianuarie 1972, revista „Time” a publicat, în apărarea „autobiografiei”, un amplu articol care tîndea vizibil să-l discrediteze pe Hughes. Revista afirma că publicarea „autobiografiei” putea pune în pericol viitorul Imperiului Hughes. În continuare revista pretindea că, pentru a rămîne secretă, înțelegerea dintre Hughes și Irving căpătase numele de cod „Planul Octavio”.

Dar acest număr din „Time” nici nu fusese pus în vînzare, cînd zierele au adus primele informații despre misterioasa Helga R. Hughes. Poliția elvețiană stabilise că Helga descinsese de trei ori la un hotel din Zürich și fusese de citeva ori la bancă. Bănuielele au căzut pe Edith Irving, care a fost invitată la Zürich ca „să lămurească unele lucruri importante”. Într-adevăr, Edith Irving semăna foarte mult cu felul în care fusese descrisă Helga Hughes de către funcționarii băncii. Dar Edith Irving a refuzat să se deranjeze.

În fine, Clifford Irving a fost convocat la parchetul din New York unde a trebuit să mărturisească că soția lui și misterioasa Helga Hughes erau una și aceeași persoană. Edith ar fi acționat din ordinul excentricului miliardar. Departamentul Justiției a hotărît ca Irving să compară în fața Marelui Juriu Federal.

La sfîrșitul lui ianuarie, cercetările în legătură cu cecurile retrase de la Credit Suisse au dat rezultate: astfel la o altă bancă, situată chiar în fața lui Credit Suisse, s-a descoperit un cont pe numele unei anume Hanne Rosenkranz. În acest cont fuseseră depuși, în două reprize, 422 707 dolari. Unde era însă restul de 227 293 dolari? Procurorul din Zürich a emis imediat un mandat de arestare împotriva lui Irving și a soției sale. Timp de două săptămîni soții Irving au încercat să nu facă depozitii în fața Marelui Juriu. La 7 și 8 februarie ei au fost obligați să compară în fața instanței. Ședințele s-au ținut cu ușile închise. Se știe sigur că soții refuzau cu încăpăținare să-și dea asentimentul pentru confruntarea semnăturii.

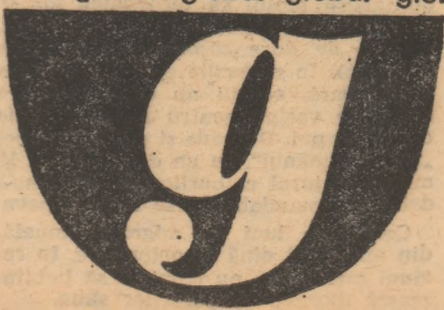
Afacerea se complica pe zi ce trecea. A apărut un mare număr de martori și complici, cinstiți sau falși.

Totuși, în cele din urmă evenimentele au clarificat intrucitva acest amalgam. La 11 februarie, trustul de presă „Time”-„Life” a declarat că denunță acordul cu McGraw-Hill și a cerut să i se ramburseze avansul pe care-l dăduse, întrucît acum avea dovezi sigure că autobiografia era un fals. Mai mult, în ciuda protestelor vehemente și a recursului în justiție al editurii McGraw-Hill, a reprezentanților lui Hughes și chiar a lui Irving, revista „Time” a publicat la 13 februarie extrase din imaginara autobiografie, ca și dintr-un manuscris al scriitorului James Phelan, redactat cu mult înainte, dar nepublicat. Extrasele semănau aproape ca două picături de apă, încît plagiatul era evident. Pe de altă parte, Phelan a declarat că își culesese informațiile nu de la Hughes, ci de la Noah Dietrich, un vechi colaborator al miliardarului.

Asadar, acum pare neîndoios că soții Irving sînt niște escroci care au știut să speculeze abil aviditatea editorilor de a deține „senzația secolului”, de a-și face astfel publicitate și de a realiza beneficii. Se știe că numai revista „Life” urma să plătească 250 000 dolari companiei McGraw-Hill. Pe de altă parte, aceasta din urmă a cedat drepturile de „autor” în diverse țări, pentru suma de un milion de dolari.

Oricum ar sta, însă, lucrurile, avaturile „autobiografiei” lui Hughes au revelat brutal citeva aspecte deloc atrăgătoare ale „modului de viață american”. Principalele personaje: un bogătaş puțin aiurit care ține în mîna destinele a zeci de mii de oameni; directorii unui mare trust de presă și ai unei case de editură, oameni care au o foarte mare influență asupra formării opiniei publice din S.U.A.; un scriitor și soția lui, fiică a unui industriaș elvețian, care fac mai de grabă o tristă figură în această sumbră întîmplare.

Vladimir Rozen

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR pe perioada 10—16 martie 1972

Vineri 10 martie, ora 19 : Conferința : „Spirit contemporan și specific național în cultura sovietică de azi”. Va vorbi : conf. univ. dr. Tatiana Nicolescu. Urmează un recital literar — muzical — coregrafic și un film artistic.

Sâmbătă 11 martie, ora 19 : Ciclul : „Pagini de cultură muzicală”. Lecție ilustrată : „Romantismul muzical”. Va vorbi : Doru Popovici, compozitor. Urmează un recital vocal-instrumental susținut de : Maria Mureșanu — vioară, Mihai Nenoiu — fagot, Doina Prodan — pian, Lucia Stumph — pian, Virginia Gudzievici — soprană, Horiana Brănișteanu — soprană, Magdalena Petre — mezzo-soprană și un film artistic.

Duminică 12 martie, ora 10.30 : Caleidoscop tehnico-științific pentru tineret. „Cum îți îngrijești sănătatea, tinere ?” Va vorbi : conf. univ. dr. Gheorghe Tănăsescu. „Performanțele betatroanelor românești”. Va vorbi : Gheorghe Băciu, doctor în fizică. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Ora 19 : Seară de informație literară. Orizont Editorial '72. „Cartea politică și ideologică”. Va vorbi : Ion Simion, redactor șef al Editurii Politice. „Ce vom citi din proza, poezia și critica literară românească”. Va vorbi : Liviu Călin, redactor șef al Editurii Eminescu. „Prezența literaturii universale”. Va vorbi : Ilea Melinescu, redactor șef al Editurii Univers. Urmează un spectacol de muzică și poezie prezentat de Teatrul Giulești.

Marți 14 martie, ora 19 : Ciclul : „Probleme contemporane ale educației”. Manifestare pentru părinți. În dezbatere : „Investiția de inteligență în educație”. Va vorbi : conf. univ. dr. Vasile Bunescu. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Miercuri 15 martie, ora 19 : Răspunsuri comuniste la o chemare comunistă. În dezbatere : „Intrecerea socialistă — amplă și dinamică acțiune socială”. Participă : Gheorghe Stuparu, președintele Consiliului Municipal al Sindicatelor București, Nicolae Ungureanu, director la Uzina „Autobuzul”, Elena Nae, președinta Comitetului sindical al Fabricii de Confeții și Tricotaje București. Urmează filmul documentar „Paulești” și un film artistic.

Joi 16 martie, ora 19 : Glasul României la colocolul problematicei mondiale. Vor vorbi : prof. univ. Ludovic Takacs, membru al Academiei de științe sociale și politice, prof. dr. docent Radu Voinea, membru corespondent al Academiei, secretar general al Academiei R.S.R., Dumitru Fara, director la Comisia națională a R. S. României pentru UNESCO. Urmează un program artistic.

I.I.S. „TEXTILA”

• GALAȚI •

B-DUL REPUBLICII Nr.158 TEL.12187-12188

PRODUCE:

Țesături din bumbac și celofibră, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

DECEBAL T. — Cluj : Acupunctura este o metodă de tratament practică la început în China cu aproape trei milenii î.e.n. cu ajutorul unor ace speciale, care se infig în niște puncte bine stabilite — circa o sută la număr — de pe tegumente, puncte specifice atît bolii, cît și fiecărui bolnav individual. Caracteristic este faptul că punctele de înțepare se află la o distanță apreciabilă de locul durerii sau afecțiunii. Paradoxal apare și contrastul dintre slabele excitații produse de înțepările cu ace și anesteziile spectaculoase obținute chiar în cursul ședinței de acupunctură sau în orele imediat următoare. Metoda are eficacitate în special în tulburările funcționale fără substrat lezional : nevroză astenică și vegetative, cefalee, migrene, insomnii, amețeli, grețuri, vărsături, constipație sau diaree, diskinezii biliare, astm bronșic și bronșite cronice, nevroză cardiacă, hipotensiune și hipertensiune arterială în stadiul inițial, în impotență sexuală, precum și în unele afecțiuni otorinolaringologice, oftalmologice și neurologice. Este adevărat că rezultatele cele mai bune se obțin prin tratamentul cu acupunctură al durerilor de orice fel, de la nevralgiile rebele de trigemen, durerile de lombosciatică, spondiloză, artroză și pină la colicile biliare sau renale. În fața abuzului de medicamente analgice practicat de dv. opinăm și noi pentru aplicarea acestor metode, cu atît mai mult cu cît nu este dăunătoare organismului.

MIKI — București ; NID — Chiula : Ne-cazur le dv. țin — ca să parafrazăm titlul unei celebre opere de Honore de Balzac — de o „fiziopatologie a căsătoriei”, problema de ordin psihiatric, care nu poate fi rezolvată prin „poșta” noastră. Este necesară o psihoterapie perseverentă (sugestie, eventual hipnoterapie ?), de aceea ar fi bine să vă adresați unui specialist. Dar pentru că aminteam de Balzac, vă cităm — fără intenții de reproș — unul din aforismele sale : „Soțul este pentru soția sa ceea ce soția știe să facă din el”.

ION. I. ION — Copșa-Mică ; IL. ROM. — Com. Băneasa ; A. M. — Brezoi, jud. Vâlcea ; M. ILIESCU — Bădăuți ; NAPOLEON — Cluj ; LAURENȚIU — Cimpulung-Muscel, jud. Argeș ; V. A. ALEXANDRU — Iași ; PAVEL — Cimpulung Moldovenesc ; IDEM — Ploiești ; ARISTOT — Bacău ; R. R. — București ; GEORGE UNIC — București ; OVIDIU R. H. — București ; FLORIN — Lotru ; GH. LIPOVA — Arad ; CRISTIAN — Alba-Iulia ; DOBREI — București : Ejacularea precoce este considerată în mod fals ca un efect mai mult sau mai puțin îndepărtat al unor practici solitare. Ideea, introdusă în medicină, ca și în unele manuale de educație sexuală, de niște impostori, a fost calificată de cunoscutul sexolog francez Hesnard ca fiind „monumental cel mai remarcabil al neghobiei antierotice”. În realitate nu pot exista efecte dăunătoare la oameni care nu cred (și care deci nu se autosugestionează ?) că această practică, desigur contraindicată !, ar putea exercita influențe negative asupra potenței. Ejacu-

larea precoce este manifestarea unei stări de hiperexcitabilitate nervoasă sau a unei emotivități explicabile. Pentru diminuarea excitațiilor locale ale glandului utilizați următorul unguent anestezie : Rp. Xilină 5 g + vaselină 100 g sau Rp. Cocaină bazică 0,5 g + ulei de măsline 5 ml. Ca sedativ nervos : Extract de beladonă 0,01 g. lumninal 0,02 g, antipirină 0,20 g pt. un cașet. D.S.int. 3 cașete zi. Rezultate pozitive dă și Tioridazin forte, 1 cpr. cu o oră înainte de momentul oportun. De asemenea, cure periodice, conform prospectului medical, cu Folcisteină U injectabilă.

ARON POPA — Baia Mare : 1) Impotriva bătăturilor, dacă produsul tipizat Clavusin (Toxicor) nu a dat rezultate, utilizați, după o baie caldă de picioare, următoarea pomadă : Rp. Acid salicilic, acid lactic cite 2 g, colodiu elastic 6 g. Veți aplica șase zile la rînd, după care straturile cornoase macerate vor fi îndepărtate ; aplicațiile vor fi reluate, după caz, de mai multe ori. 2) De fapt sînt varicozități, care impun preventiv purtarea unor corapi elastici medicinali. 3) Impotriva nervozității vă recomandăm 1/2 cpr. Diazepam înainte de culcare. 4) În aerofagie cu balonare : 1—2 drajeuri Triferment în timpul meselor ; 1—2 cpr. Carbo medicinalis sau — mai bine — Mexaform după mese. 5) În stările de frigiditate și astenie sexuală : reflexoterapie nazală (centroterapie Bonnier) ; ca medicație : Folcisteină U, asociat cu Fosfobion, sau Lecitină vegetală, Ser neurotonic, vitamina B, fortissim, eventual iohimbina (prod. Yohistrin-Chinoin), conform dozelor fixate de medic.

A APĂRUT NR. 3/1972 AL REVISTEI „MAGAZIN ISTORIC”

● Nicolae Ceaușescu : Tineretul, vîltoarea poporului (articol reprodus din primul număr al „Scintei” legale) ; ...Dintr-o cronică a jertfei și demnității comuniste — documente, articole, evocări consacrate Semicentenarului U.T.C. ● Mesopotamia sau... sud-estul Europei ? : o ipoteză senzațională privind originile scrisului ● Trei secole dau strălucire unei familii : Rosetteștii ● Contele francez d'Antraigues despre asasinarea domnitorului Ghica ● Mihai Viteazul la curtea lui Rudolf II ● Cutremurul de la Sparta în viziunea lui Arnold Toynbee ● Un diplomat britanic despre răscoala din 1907 ● La Columbia University o catedră de civilizație românească ● Murind, Matteotti a invins ! ● Un mare umanist transilvănean — Stephan Ludwig Roth ● Cato-spionul care l-a păcălit pe Hitler ● Ienicerii, copii de suflet ai pașahului ● Scurtă istorie din vremea cînd onoarea se spală cu sînge ● A treia și ultima serie de întrebări în cadrul concursului „Magazin istoric”.

Asigurarea de accidente corporale

tatea sa profesională (categorie tarifară care reflectă gradul de periclita-

te al indeletnicirii asiguratului) — conform tabelului de mai jos :

gurate convenite, asupra cărora s-a căzut de acord cu ADAS, pe durata de 1—5 ani, primele de asigurare fiind convenabile.

Categoria tarifară	Prima de asigurare	Durata minimă a asigurării
I	12 lei	6 luni
II	12 lei	3 luni
III	15 lei	3 luni
IV	27 lei	3 luni

Accidentele cuprinse în asigurare sînt următoarele evenimente subite, provenite din afară și fără voința asiguratului: explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, atacul din partea unei persoane sau a unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, degerarea, înecul, intoxicația subită, asfixierea

din cauze subite, accidentele întimplite ca urmare a circulației mijloacelor de transport, urmările imediate (deces sau invaliditate permanentă) ale efortului fizic excesiv și subit determinat de forță majoră în timpul producției etc.

Asigurarea se poate încheia și pentru sume asi-

Se încheie de persoane în vîrstă de la 16 la 70 de ani (elevii școlilor profesionale, care realizează venituri proprii în practică, se primesc în asigurare de la vîrsta de 14 ani).

Asigurarea se poate încheia pentru sume asigurate fixe (10 000 de lei pentru caz de invaliditate permanentă totală și 5 000 de lei pentru caz de deces sau pentru dublul ori triplul acestor sume), pe durata de la 3 luni în sus.

Primele de asigurare variază — în funcție de categoria tarifară de asigurare a asiguratului în activi-

Fotografii se amuză

O pisică neagră, într-o încăpere întunecoasă

Cine-i mai nefericit?

Acum cinci ani, soții Fitilev s-au cerțat îngrozitor, cum de fapt se întâmplă și în multe alte căsnicii, așa încât n-am putea socoti „evenimentul” ca ieșit din comun.

Către sfârșitul disputei Fitilev-soția a exclamat:

— Cind o să vină și ziua ca femeile să fie, în sfârșit, egale în drepturi cu bărbații?

Fitilev-soțul a ridicat din umeri și a observat:

— Eu am impresia că sînt de mult egale cu bărbații...

— Păi da, ție îți convine să spui așa fiindcă ești bărbat. Tare aș fi curioasă, însă, să văd ce-ai spune dacă ai fi în pielea bietelor femei? Cred că ai constata că nu e chiar așa.

— Nu știu. Dar cred că viața femeilor e mai ușoară decît a bărbaților.

— Da, ce să-ți spun!, a oftat cu năduf soția. Ce n-aș da să fii în pielea mea, măcar o zi!...

— Și tu într-a mea, i-a replicat soțul. Și, după ce s-a plimbat un timp prin cameră, a adăugat:

— Să știi că-mi suride ideea asta. Cum care? Tu să devii bărbat, și eu femeie. Poate că așa o să ne nvingem care sex e mai nefericit.

Fitilev-soția s-a oprit din plîns, și-a șters lacrimile, și-a suflat nasul, căușind speriată spre soțul ei.

— Da, da, nu te uita așa la mine! Îți promit că o să facem experiența. La institutul nostru s-au și făcut pași în direcția asta.

— Glumești, nu?

— Ba deloc. Academicianul Sirovarov a descoperit formula unor pilule de tetramicifisulfadiomină. Inghiți trei și în zece minute ți s-a și schimbat sexul.

— Fugi de-aici! a exclamat soția și a izbucnit în ris.

— Ba-ți vorbesc foarte serios, și ca dovadă, poftim! a făcut soțul și a scos dintr-un buzunar un tub cu niște drajeuri mici, albe.

...Abia de aici să vedeți însă ce interesantă devine povestea noastră. Cei doi soți au înghițit fiecare cîte trei pastile de tetramicifisulfadiomină și, după cîteva secunde, s-au petrecut niște transformări uluitoare: mustățile, mindria lui Fitilev, au dispărut, în schimb pe suprafața lucioasă a cheliei a apărut un păr bogat, tuns și ondulat după ultimul cuvînt al model, iar trupul a început să-i prindă contururi noi. Fitilev-soția s-a ales cu o pereche de mustăți, cu o respectabilă chelie și cu o alură bărbătească. În plus, soțul s-a mai trezit îmbrăcat într-un halat de casă, cu șorț legat de mijloc și cu papuci cu toc înalt, iar dînsa cu o pijama în dungă, iar în mînă cu ziarul „Vecerneaia Moskva”. Pe scurt, prima etapă a experienței s-a sfîrșit cu bine.

A doua zi, Fitilev-soția (evident, în pielea soțului) a plecat la institutul unde lucra soțul ei, iar Fitilev-soțul (cu înfățișarea soției) s-a dus la locul ei de muncă.

Ziua de lucru a soției a trecut pe neobservate: a participat la două ședințe care au durat vreo patru ore, s-a înscris la cuvînt, ba a făcut chiar două propuneri socotite foarte interesante, apoi a citit o oră ziarele, o oră a scris și a semnat niște cereri, iar o oră și jumătate a rezervat-o plăcerii de a fuma și discuta despre fotbal.

Cele opt ore ale soțului s-au scurs mult mai încet. Soția lui era profesoară

de matematică într-o școală elementară, iar el n-avea cunoștințele și experiența necesară. Așa încît după ce a terminat de predat lecțiile, mai mult cu ajutorul elevilor, s-a îndreptat grăbit spre casă.

Pe drum a intrat în cîteva magazine ca să facă cumpărături și a fugit să ia băiatul de la grădinița de copii. Ajuns acasă a reparat aspiratorul și a făcut curățenie, s-a apucat să gătească min-

care și, în același timp, să spele niște rufe și să aibă grijă de copil.

Între timp, a sosit și soțul. Adică fosta soție care, zvirind pe un foțoliu servieta și pălăria și zimbînd drăgăstos, i-a spus fostului soț:

— Te sînt, puțor! Astăzi aș vrea să te relaxezi.

— O, ce bine, prăilești tu cotletele de porc? s-a bucurat fostul soț.

— Nu, m-am gîndit să mergem la teatru.

— La teatru? Da? Știi ce ai idei?! Eu nu-mi vîd capul de atîtea treburi: supa fierbe, mă uit după Kolea care se joacă în curte, a început să le enumere disperat pe toate fostul soț.

— Trimite-l pe băiat la mama, i-a sfătuit fosta soție. Terminîi treaba cînd venim de la teatru.

Și soția s-a uitat la pendula din perețe:

— Exact peste douăzeci de minute trebuie să ieșim pe ușă!

— Aoleu, numai douăzeci, s-a îngrozit fostul soț. Imposibil, nu pot să fiu gata. Nu vrei să mă ajuți?

— Asta-i acum! Eu sînt bărbat! i-a replicat soțul, punînd în funcțiune mașina electrică de ras.

— Ei și? s-a mirat fostul bărbat. Doar nu mai există discriminări între femei și bărbați. Sîntem cu toții egali, nu?

Actualul soț a tăcut însă milc.

— Taci? Crezi că nu știu și nu înțeleg de ce... Asta-i curată neobrăzare; femeile pot să se descurce foarte bine cu indeletnicirile bărbaților, dar bărbaților le cade nasul cînd e vorba să le ajute la treburile casei. Of, nenorocite mai sînt femeile! a mai observat soțul și a izbucnit în plîns.

Fosta soție s-a enervat:

— Povestea asta cu lacrimile e veche. Fă bine și calmează-te; ia niște valeriană...

Dar soțul a făcut o criză de nervi. Soția l-a privit și a observat cu năduf:

— Unde mi-o fi fost capul cînd m-am însurat cu tine!

— Nu, nu tu ești prost, eu sînt. Ce-o fi găsit la tine? M-am sacrificat pentru copil și cotlete și poftim, asta-i răsplata. Mi-a spus mama să nu mă mîrit cu tine, că ești un tiran; știa ea, săraca, ce spune!!

— Eu sînt tiran? s-a revoltat soția. Maică-ta e o proastă!

— Te rog să nu te legi de mama! Pentru mine-i sfîntă!

— Nu mai pot de sfîntenia ei! i-a replicat însă soția.

— Și mie de maică-ta! Și... de tat-tu!

— Așa vorbești de tata? s-a cutremurat soția. Ei, dar ai întrecut orice măsură!

...Aici cred că e momentul să oprim cearta dintre cei doi soți. Evident, nu s-au mai dus la teatru, iar după ce au tăcut vreo douăzeci de minute au luat împreună cîte o linguriță de valeriană și s-au împăcat. În aceeași seară s-au dus la academicianul Sirovarov care le-a dat alte cîteva tablete și soțul a luat din nou înfățișarea soției și invers. Acțiunea povestirii de față s-a petrecut acum cinci ani, dar cred că e valabilă și pentru zilele noastre.

E cineva de altă părere?

I. Ziskind

Ei și, n-am riscat nimic!

— Nu, nu, să știți că n-aveți dreptate! În viață trebuie să știți să te descurci. Păcat că nu se predă lucrul ăsta ca să poată fi învățat. Încît eu, cel puțin, a trebuit să învăț de una singură.

Vă amintiți, poate, de duminica cînd s-a hotărît să organizăm o zi de muncă voluntară? În timp ce zorii zilei luptau să străpungă catifeaua albastră a nopții, care încet-încet se retrăgea, cineva a sunat la ușă. Am aruncat halatul pe umeri și am coborît să văd cine e. Un vecin mă chema să vin la muncă voluntară. „Cu multă plăcere, i-am spus, apoi m-am roșit și am coborît privirea în pămînt, dar aștept un copil”. Atunci vecinul și-a cerut scuze, m-a felicitat și s-a dus să sune la alte uși, iar eu să-mi continui somnul. Hm, mă și găsise...

Dar la examen? Stăteam în bancă — tîmii. Profesorul nostru m-a privit lung și mi-a zis: „Draga mea, am impresia că prin capul dumitale zboară orice, numai învățătura nu”. „Așa e — am incuviințat și, intimidată, am făcut o mică pauză, care intra în tactica mea

• umor •
 or umor umor u,
 r umor umor umor u,
 umor umor umor umor u,
 ior umor umor umor u,
 umor umor umor umor u,
 nor umor umor umor um
 r umor umor umor umor u,
 mor umor umor umor umor

— tovarășe Pal Petrovici, aștept un copil...”. „Aha, aha, a zîmbit profesorul, ei, asta-i o treabă serioasă”. Și m-a cerut cu calificativul „bine”.

Ieri, m-a chemat șeful și m-a anunțat: „Kolupancva, mîine pleci pentru două săptămîni la un colhoz ca să ajuți la strîngerea recoltei!” Ce să fac? Mai întîi n-am spus nimic, am privit în altă parte, am clipit sfios din pleoape și foarte stînjinită i-am destăinuit că „mă pregătesc să devin mamă”.

Și gata. În fond nu riscam nimic. Dacă mi-ar fi cerut să-i aduc o dovadă

A. Panfilev

Adulți și copii

Un puști face semn unui șofer să oprească:

— Nene, te rog du-mă pînă la școală!

— Imi pare rău, dar merg în altă direcție.

— Atunci e și mai bine.

— Mămico, o întrebă băiatul, de ce-i spune mereu tata lui tanti Jana: „Scumpul meu ingeraș”? Că doar n-are aripi.

— Nu-i nimic, puțule. Ai să vezi cum o să zboare pe fereastră.

— Cît fac trei și cu patru?

— Șapte.

— Dar șapte și cu patru?

— Nu știu. N-am învățat să socotim pînă la unsprezece.

O soție și-a rugat soțul să facă baie băiețelului lor. Tatăl, foarte mîndru de misiunea primită, își întrebă odrasla care se bălăcește în cadă:

— Ia spune, puțor, nu-i așa că te spăl tot așa de bine ca și mămica?

— Da, tătucule. Numai că, înainte de a mă vîri în apă, mămica îmi scoate ciorapii și pantofii.

Centaur modern